

MODUL BELIA PEDULI HAK

**SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA
(SUHAKAM)**

MODUL **BELIA** **PEDULI HAK**

**SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA
(SUHAKAM)**

Hak Cipta Terpelihara Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

Hak Cipta bagi Penerbitan ini adalah milik SUHAKAM. Keseluruhan atau mana-mana bahagian isi kandungan penerbitan ini tidak boleh disalin tanpa kebenaran SUHAKAM terlebih dahulu. SUHAKAM menyangkal sebarang tanggungjawab, waranti dan liabiliti sama ada secara nyata atau tidak terhadap sebarang salinan penerbitan.

Sebahagian ilustrasi muka hadapan dokumen ini adalah hasil karya Muhamad Haikal Mohd Reza @ Mohd Rizal dan Chew Shy Min.

Diterbitkan di Malaysia oleh:

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

Tingkat 17, Menara Aras Raya

No. 11, Jalan Raja Laut

50100 Kuala Lumpur

Tel: 603-2612 5600

Faks: 603-2612 5620

Emel : humanrights@suhakam.org.my

Dicetak di Malaysia oleh:

Perniagaan Normahs

No. 3, 5 & 7 Jalan 12/10

Taman Koperasi Polis Fasa 1

68100 Mukim Batu

Kuala Lumpur

Cetakan Pertama 2026

Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan

Perpustakaan Negara Malaysia

Rekod katalog untuk buku ini boleh didapati dari
Perpustakaan Negara Malaysia

ISBN 978-967-2295-38-9

ISI KANDUNGAN

GLOSARI RINGKASAN	1
PENDAHULUAN	2
SESI PENGENALAN	6
SESI 1: APAKAH HAK ASASI MANUSIA?	9
SESI 2: PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB SUHAKAM	25
SESI 3: ISU HAK ASASI MANUSIA	35
SESI 4: TRITI HAK ASASI MANUSIA ANTARABANGSA	59
SESI 5: PELAN TINDAKAN BELIA PEDULI HAK	75
UJIAN PENILAIAN KEFAHAMAN BELIA PEDULI HAK	79
GLOSARI ISTILAH	83
BAHAN RUJUKAN	
• PERLEMBAGAAN PERSEKUTUAN	91
• PERISYTIHARAN HAK ASASI MANUSIA SEJAGAT	97

GLOSARI RINGKASAN

ASEAN	-	Persatuan Negara-Negara Asia Tenggara
CEDAW	-	Konvensyen Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Terhadap Wanita
CDHRI	-	Perisytiharan Kaherah mengenai Hak Asasi Manusia dalam Islam
CRC	-	Konvensyen mengenai Hak Kanak-Kanak
CRPD	-	Konvensyen mengenai Hak Orang Kurang Upaya
HRC	-	Majlis Hak Asasi Manusia
ICCPR	-	Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Sivil dan Politik
ICERD	-	Konvensyen Antarabangsa mengenai Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Perkauman
ICESCR	-	Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Ekonomi, Sosial dan Budaya
ICPED	-	Konvensyen Antarabangsa untuk Perlindungan Semua Orang dari Kehilangan Paksa
NHRI	-	Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan
OCC	-	Pejabat Pesuruhjaya Kanak-Kanak
OHCHR	-	Pejabat Pesuruhjaya Tinggi Hak Asasi Manusia
OIC	-	Pertubuhan Negara-Negara Islam
OKU	-	Orang Kurang Upaya
PBB	-	Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu
SUHAKAM	-	Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia
UDHR	-	Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat
UNCAT	-	Konvensyen Menentang Penyeksaan dan Layanan atau Hukuman yang Zalim, Tidak Berperikemanusiaan atau Menjatuhkan Maruah
UNHCR	-	Pesuruhjaya Tinggi Bangsa-Bangsa Bersatu bagi Pelarian
WHO	-	Pertubuhan Kesihatan Sedunia

PENDAHULUAN

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) merupakan sebuah Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan (NHRI) yang ditubuhkan menerusi Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia 1999 [Akta 597] untuk perlindungan dan pemajuan hak asasi manusia di Malaysia. Salah satu mandat SUHAKAM adalah untuk menyebarkan pendidikan dan pengetahuan berkenaan hak asasi manusia kepada seluruh peringkat masyarakat termasuk di kalangan belia.

Sejak tahun 2015, SUHAKAM telah menjalankan pelbagai program pendidikan bersama golongan belia di bawah program 'Belia Peduli Hak' yang dahulunya dikenali sebagai 'Youth for Rights'. Antara program yang dijalankan adalah ceramah bertopik, kem 2 hari, Kejohanan Debat Hak Asasi Manusia dan penawaran dana bagi menjalankan program Belia Peduli Hak. Menerusi program ini, ribuan belia yang terdiri daripada kalangan pelajar universiti dan kolej, ahli badan beruniform, serta ahli persatuan belia telah mendapat pengetahuan mengenai hak asasi manusia.

Walau bagaimanapun, pendidikan hak asasi manusia merupakan satu usaha yang perlu dijalankan secara berterusan bagi memastikan pengetahuan ini dapat disebarluaskan dengan lebih menyeluruh dan seterusnya membentuk budaya masyarakat. Bermula dari pandangan inilah, SUHAKAM merasakan perlu untuk menerbitkan modul khusus 'Belia Peduli Hak' agar ia dapat diguna dan dimanfaatkan oleh pelbagai pihak dari kalangan organisasi masyarakat madani, pertubuhan belia dan agensi kerajaan serta tidak terhad kepada pegawai SUHAKAM semata-mata untuk menganjurkan program kesedaran hak asasi manusia bersama belia dengan lebih sistematik, tersusun dan efektif. Modul ini dibangunkan berdasarkan kepada pengalaman pelaksanaan program Kem Belia Peduli Hak yang dianjurkan untuk pemimpin pelajar di institusi pengajian tinggi oleh SUHAKAM sejak 2019.

Modul ini dibahagikan kepada lima bahagian atau sesi seperti berikut:

SESI 1

Apakah Hak Asasi Manusia?

Sesi ini memberi penerangan mengenai definisi, kepentingan dan prinsip-prinsip utama hak asasi manusia, sejarah perkembangan hak asasi manusia, triti hak asasi manusia antarabangsa yang utama dan mekanisme pemantauan hak asasi manusia.

SESI 2

Peranan dan Tanggungjawab SUHAKAM

Sesi ini memberi pengenalan mengenai sejarah penubuhan SUHAKAM serta peranan dan fungsinya selaku sebuah Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan seperti yang digariskan di bawah Akta 597.

**SESI
3****Isu Hak Asasi Manusia**

Sesi ini memberi penerangan yang lebih terperinci mengenai isu tematik hak asasi manusia terutamanya isu yang berkaitan atau relevan kepada golongan belia. Penceramah akan membuat pembentangan dengan menggunakan visual atau gambar yang dipaparkan dalam bentuk galeri.

**SESI
4****Triti Hak Asasi Manusia Antarabangsa**

Sesi ini menjelaskan mengenai sembilan triti utama mengenai hak asasi manusia yang diterima pakai di peringkat antarabangsa termasuk yang telah diratifikasi oleh Malaysia setakat ini.

**SESI
5****Pelan Tindakan Belia Peduli Hak**

Peserta akan membincang rancangan dan merangka pelan tindakan masa depan yang boleh dilakukan oleh peserta dalam membantu meningkatkan kesedaran dan pengetahuan hak asasi manusia kepada masyarakat.

Modul ini juga dilengkapi dengan ujian penilaian kefahaman program untuk fasilitator mengukur tahap pengetahuan peserta sebelum dan selepas latihan.

SUHAKAM mengucapkan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua pihak yang terlibat secara langsung dan tidak langsung dalam membangunkan modul ini, secara khususnya kepada:

SUHAKAM**Pesuruhjaya**

Dato' Ahmad Azam Ab Rahman, Tuan Dahim anak Nadot, Dr. Mohd Al Adib Samuri, Datuk Mohamad Nordin Bin Ibrahim (sesi 2022 – 2025) dan YM Tengku Mohamed Fauzi Tengku Abdul Hamid (sesi 2022 - 2025).

Pegawai-Pegawai

Fadhal Ilahi Bin Abdul Ghani, Shahizad Bin Sulaiman, Pareswari Subramaniam, Ahmad Afifi Ramli, Azian Juliana A/P Ng Kee Choo, Nur Hariza Abd Aziz, Muhammad Amirul Najuan Mohd Tahir, Anis Qistina Abdul Malek, Safrizaman Mohammad, Nur Adlin Abd Ghaffar, Nyak Baqi Kamaruddin, Muhamad Haikal Mohd Reza dan Mohd Hafriz Abdul Latif.

UNHCR

Devendiran Paramanantham, Ketua Unit Perlindungan Perundangan UNHCR

CADANGAN AGENDA

Hari Pertama

MASA	AKTIVITI
12.00 tengah hari - 2.00 petang	Pendaftaran
2.00 petang - 2.30 petang	SESI PENGENALAN - Taklimat program - Ujian Penilaian Kefahaman (<i>Pre-Test</i>) - <i>Ice Breaking</i> dan Pembahagian Kumpulan
2.30 petang - 4.00 petang	SESI 1: APAKAH HAK ASASI MANUSIA? Penceramah akan memberi penerangan mengenai konsep hak asasi manusia yang merangkumi aspek definisi hak asasi manusia, prinsip dan kategori hak asasi manusia. Aktiviti 1: Keperluan dan Kehendak Aktiviti 2: Planet Baru
4.00 petang - 4.15 petang	Minum petang
4.15 petang - 5.15 petang	SESI 2: PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB SUHAKAM Penceramah akan memberi penerangan mengenai peranan dan tanggungjawab SUHAKAM selaku sebuah Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan dalam mempromosi dan melindungi hak asasi manusia di Malaysia. Aktiviti 3: Bola Berapi Aktiviti 4: Lepak Kedai Mamak
5.30 petang	Tamat Hari Pertama
7.00 petang	Makan Malam

Hari Kedua

MASA	AKTIVITI
7.30 pagi - 8.30 pagi	Sarapan pagi
8.30 pagi - 8.45 pagi	Imbas Semula (<i>Recap</i>)
8.45 pagi - 10.15 pagi	SESI 3: ISU HAK ASASI MANUSIA Peserta akan melawat tiga galeri yang akan memaparkan mengenai tiga topik hak asasi manusia yang dipilih. Bagi setiap galeri tersebut, penceramah akan berbincang dan menjelaskan mengenai topik tersebut kepada peserta. Aktiviti 5: Wajah Hak Asasi Manusia Aktiviti 6: Lari dan Jawab Aktiviti 7: Debat Mini Parlimen Belia
10.15 pagi - 10.30 pagi	Minum Pagi
10.30 pagi - 12.00 tengah hari	SESI 4: TRITI HAK ASASI MANUSIA ANTARABANGSA Penceramah akan memberi penjelasan mengenai triti dan konvensyen hak asasi manusia yang telah diterima pakai di peringkat antarabangsa. Aktiviti 8: Teka Nama Triti Itu Aktiviti 9: Ini Cerita Kami
12.00 tengah hari - 1.30 petang	Rehat dan Makan Tengahari
1.30 petang - 2.30 petang	SESI 5: TAKLIMAT DAN PERBINCANGAN BERKUMPULAN BAGI PELAN TINDAKAN BELIA PEDULI HAK
2.30 petang - 3.30 petang	PEMBENTANGAN PELAN TINDAKAN BELIA PEDULI HAK
3.30 petang - 3.45 petang	- Rumusan - Ujian Penilaian Kefahaman(<i>Post-Test</i>) - Sesi bergambar dan minum petang - Program tamat

*Agenda program boleh diubah mengikut kesesuaian oleh fasilitator.

SESI PENGENALAN

Objektif	i. Peserta dapat mengetahui tentang matlamat program, agenda dan peraturan yang perlu dipatuhi sepanjang program. ii. Peserta dapat berkenalan antara satu sama lain serta membentuk kumpulan.
Kaedah pelaksanaan	Penerangan dan aktiviti
Bahan keperluan	Gula-gula (lima jenis atau warna berlainan bagi setiap kumpulan)
Tempoh masa	20 Minit

Respectful Guidelines

Sebelum program bermula, fasilitator akan memberikan penjelasan mengenai matlamat dan agenda program serta peraturan yang perlu diikuti oleh peserta sepanjang program berjalan.

Pembentukan Kumpulan dan Ice Breaking

Peserta diminta untuk berdiri dalam satu bulatan besar.

Kemudian, peserta akan memilih secara rawak gula-gula yang diberikan oleh fasilitator. Jenis atau warna gula-gula yang dipilih akan menentukan kumpulan yang akan disertai oleh mereka.

Seterusnya, setiap peserta akan diminta untuk memperkenalkan diri mereka secara ringkas seperti nama, nama panggilan, umur dan tempat asal. (Fasilitator juga boleh menggunakan soalan lain yang dirasakan bersesuaian)

SESI 1

APAKAH HAK ASASI
MANUSIA?

SESI 1: APAKAH HAK ASASI MANUSIA?

Objektif	i. Peserta dapat memahami dengan lebih jelas mengenai sejarah dan konsep hak asasi manusia. ii. Peserta dapat mengenalpasti kepentingan, prinsip asas dan kategori hak asasi manusia. iii. Peserta dapat memahami mengenai mekanisme dan undang-undang yang berkaitan dengan hak asasi manusia di peringkat domestik dan antarabangsa.
Kaedah pelaksanaan	Ceramah dan aktiviti.
Bahan Keperluan	Kertas mahjong, pen marker, dan artikel senario.
Tempoh masa	1 Jam 30 Minit.
Sila imbas kod QR untuk muat turun persembahan slaid	

Ceramah

Sebelum sesi pembentangan bermula, penceramah akan cuba untuk mengukur kadar kefahaman asas peserta mengenai hak asasi manusia secara interaktif dan menarik melalui penggunaan aplikasi dalam talian seperti *SLIDO* atau *Poll Everywhere*.

Seterusnya, penceramah akan membentangkan mengenai konsep hak asasi manusia. Penceramah boleh merujuk nota rujukan seperti yang telah disediakan dalam modul ini di muka surat 13.

Aktiviti 1: Keperluan atau Kehendak

Tujuan:

Aktiviti ini bertujuan untuk memberikan kefahaman kepada peserta bahawa hak asasi manusia adalah keperluan asas yang minimum untuk seseorang individu agar dia dapat hidup secara bermaruah. Peserta juga perlu memahami bahawa hak asasi manusia bukan kehendak dan kemewahan.

Bahan Diperlukan:

- Kertas Mahjong
- Pen marker
- Artikel senario

Cadangan Tempoh Masa: 30 minit

Kaedah Pelaksanaan:

- a) Setiap kumpulan akan diberikan kertas mahjong dan pen marker.
- b) Fasilitator menyenaraikan 20 perkara seperti berikut:

1. Makanan yang berkhasiat	11. RM500
2. Televisyen	12. Pakej percutian
3. Air yang bersih	13. Tempat tinggal
4. Kereta	14. Kebebasan beragama
5. Kebebasan memberikan pendapat	15. Komputer
6. Ubat-ubatan	16. Pakaian berjenama
7. Gula-gula	17. Udara yang bersih
8. Pendidikan	18. Permainan video PS4
9. Kerusi roda	19. Taman permainan
10. Perlindungan daripada diskriminasi	20. Perlindungan daripada penderaan dan pengabaian

- c) Fasilitator membaca Senario 1 seperti berikut:

Senario 1

Kumpulan anda telah terdampar di sebuah pulau. Kumpulan anda mendapati tiada sesiapa tinggal di pulau tersebut serta tiada sebarang kemudahan moden. Sekiranya kumpulan anda diberi pilihan untuk memiliki 16 perkara daripada senarai yang ditunjukkan, apakah pilihan anda? Diingatkan terdapat tiga orang kanak-kanak dalam kumpulan anda.

- d) Peserta diminta untuk membuat pilihan dengan mengambil kira persetujuan semua ahli kumpulan sambil cuba membezakan antara kehendak dan keperluan untuk hidup di pulau tersebut. Setelah mendapat 16 pilihan, seorang wakil kumpulan akan menulisnya di atas kertas mahjong.

e) Seterusnya fasilitator membaca Senario 2

Senario 2

Setelah tinggal sementara di pulau ini, kumpulan anda mendapati tiada sesiapa yang datang mencari kumpulan anda. 3 bulan telah berlalu, dan pada suatu hari ombak besar telah melanda pulau ini. Dua orang daripada kumpulan anda terselamat daripada hanyut dibawa ombak namun menjadi kurang upaya iaitu mengalami kelumpuhan separuh badan. Sekarang kurangkan pilihan kumpulan anda daripada 16 perkara kepada 10 sahaja.

f) Peserta diminta untuk membuat pilihan dengan mengambil kira persetujuan semua ahli kumpulan sambil cuba membezakan kehendak dan keperluan untuk hidup di pulau tersebut.

g) Seterusnya fasilitator membacakan Senario 3

Senario 3

Setelah kumpulan anda membina komuniti dan mengatasi perasaan trauma disebabkan ombak besar, kebakaran telah melanda pulau ini dan kebanyakan hutan sekitar pulau musnah. Sekarang kumpulan anda terpaksa mengurangkan pilihan anda kepada 5 perkara sahaja.

h) Setiap kumpulan dikehendaki memilih 5 perkara dari 10 yang tinggal. Ahli kumpulan perlu berbincang dengan mengambil kira keperluan dan kehendak bagi memastikan kesejahteraan hidup mereka di pulau tersebut.

i) Senaraikan 5 perkara tersebut dan jelaskan mengapa ia penting untuk kesejahteraan kehidupan.

j) Fasilitator melakukan refleksi bersama peserta. Antara perkara yang boleh diketengahkan ialah:

- Hak asasi manusia adalah keperluan minimum yang perlu dimiliki oleh setiap individu untuk hidup bermaruah.
- Keperluan asas bersifat sejagat di peringkat prinsip umum, dan sebahagian hak bersifat mutlak.
- Di peringkat pelaksanaan atau terperinci, perkara yang ditafsirkan sebagai hak asasi itu perlulah bersesuaian dengan situasi dan keadaan setiap individu.

- Di kalangan masyarakat terdapat golongan rentan seperti kumpulan minoriti, kanak-kanak dan orang kurang upaya yang memerlukan perlindungan daripada peminggiran dan diskriminasi kerana kerentanan mereka.

Aktiviti 2: Planet Baru

Tujuan:

Aktiviti ini bertujuan untuk memberi peluang kepada peserta untuk berbincang dan mengenalpasti apakah bentuk keperluan dan kemudahan yang perlu ada di sesebuah tempat dengan mengambil kira aspek hak asasi manusia.

Bahan Diperlukan:

- Kertas Mahjong
- Pen pelbagai warna

Cadangan Tempoh Masa:

30 - 40 minit

Kaedah Pelaksanaan:

- a) Fasilitator akan menerangkan mengenai pelaksanaan aktiviti yang bertajuk 'Planet Baru'.
- b) Peserta diberikan satu petikan tugas berkaitan aktiviti ini seperti berikut:

Pada tahun 3025, sebuah 'Planet Baru' yang mempunyai semua keperluan untuk kehidupan manusia telah ditemui. Tiada siapa yang pernah tinggal di planet ini. Tiada undang-undang, peraturan dan sejarah. Anda semua telah dipilih sebagai kumpulan manusia pertama yang akan tinggal di planet ini dan sebagai langkah persiapan, kumpulan anda telah ditugaskan untuk membangunkan satu 'Piagam Hak Asasi Manusia' bagi planet baru ini.

- c) Berikan nama yang bersesuaian untuk planet baru ini.
- d) Seterusnya, senaraikan sepuluh hak asasi manusia yang dipersetujui secara bersama oleh semua ahli kumpulan untuk dimasukkan dalam Piagam Hak Asasi Manusia planet ini.
- e) Setiap kumpulan diminta melantik wakil kumpulan untuk membentangkan dapatan perbincangan kumpulan.
- f) Kumpulan lain boleh bertanya soalan atau memberi pendapat berdasarkan piagam yang telah dibentangkan.
- g) Fasilitator memberi rumusan kepada aktiviti yang telah dijalankan dengan mengaitkan hak-hak yang disenaraikan dalam Piagam yang dibangunkan oleh peserta dengan Artikel di dalam Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat (UDHR) dan antara perkara yang perlu dipertimbangkan dalam menghasilkan piagam tersebut adalah hak-hak golongan rentan.

Nota Rujukan Fasilitator

1. Sejarah Perkembangan Hak Asasi Manusia

Hak asasi manusia wujud sejak tamadun awal manusia. Antara yang dikatakan sebagai dokumen yang menyenaraikan hak asasi manusia yang terawal adalah Piagam Madinah pada tahun 622 Masihi dan Magna Carta pada tahun 1215 Masihi. Walau bagaimanapun, kefahaman hak asasi manusia pada ketika itu berbeza dengan kefahaman hak asasi manusia pada zaman moden serta istilah hak asasi manusia masih belum digunakan.

Perkembangan hak asasi manusia pada zaman moden bermula selepas berlakunya Perang Dunia Kedua yang mengakibatkan kematian dan kesengsaraan manusia serta pelbagai pelanggaran hak asasi manusia.

Peperangan berlaku disebabkan oleh keputusan yang dibuat oleh mereka yang berkuasa di negara berkenaan tetapi yang menghadapi kesengsaraan adalah golongan rentan.

Justeru, Pertubuhan Bangsa-Bangsa Besatu (PBB) telah ditubuhkan pada tahun 1945 dengan matlamat utama seperti yang termaktub dalam Piagam PBB:

- a) Untuk menjaga keamanan dan keselamatan antarabangsa;
 - b) Untuk membangun hubungan persahabatan antara negara berdasarkan penghormatan terhadap prinsip hak yang saksama dan penentuan nasib sendiri;
 - c) Untuk mencapai kerjasama antarabangsa dalam menyelesaikan masalah antarabangsa dari segi ekonomi, sosial, budaya, atau kemanusiaan, dan mempromosi serta menggalakkan penghormatan terhadap hak asasi manusia dan kebebasan asasi bagi semua orang tanpa membezakan bangsa, jantina, bahasa, atau agama; dan
 - d) Untuk menjadi pusat bagi menyelaraskan tindakan negara dalam mencapai tujuan bersama.
- PBB telah menjadikan pengiktirafan hak asasi manusia sebagai asas utama dalam Piagam PBB;

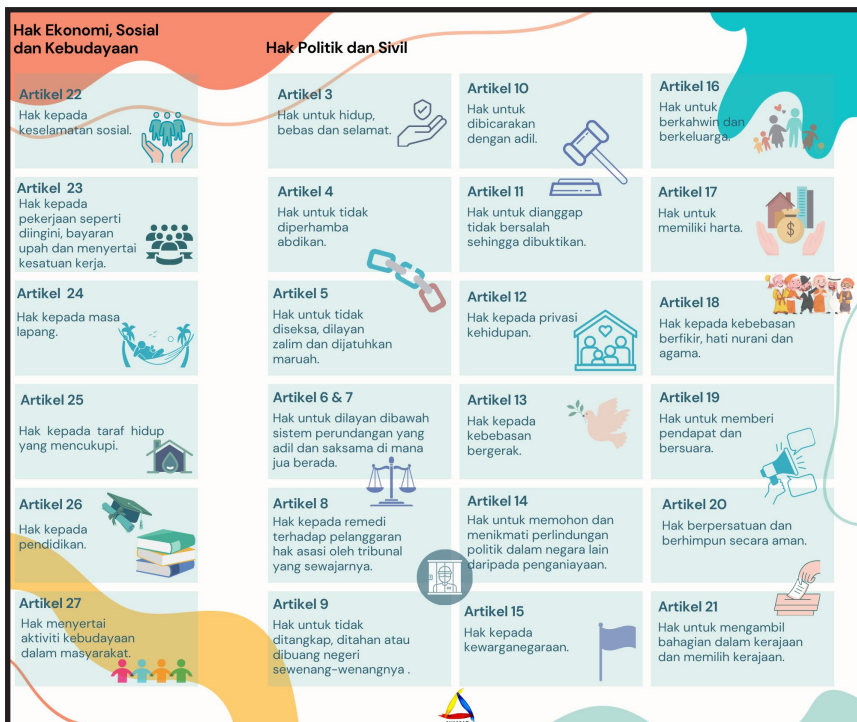
“Kami ahli-ahli Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu bertekad untuk mengesahkan semula kepercayaan kepada hak asasi manusia, maruah diri dan nilai seseorang manusia, hak saksama lelaki dan wanita dan bangsa-bangsa sama ada yang kecil atau besar”

- Piagam PBB menyatakan komitmen kepada hak asasi manusia tetapi tidak menghuraikan intipati hak asasi manusia tersebut. Oleh itu, pemimpin dunia telah memutuskan untuk melengkapkan Piagam PBB dengan 'roadmap' untuk menjamin hak setiap individu. Justeru, UDHR telah diterimapakai pada 10 Disember 1948, di mana, sebahagiannya adalah reaksi terhadap kekejaman ketika Perang Dunia Kedua. UDHR merupakan usaha awal untuk mewujudkan undang-undang antarabangsa bagi menghadkan kuasa negara dan menekankan tanggungjawab negara kepada rakyatnya.

2. Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat 1948 (UDHR)

- UDHR didefinisikan sebagai "suatu piawaian bersama yang ingin dicapai oleh seluruh umat manusia dan negara". Ia adalah satu perisytiharan di mana setiap negara anggota PBB bertanggungjawab untuk mengiktiraf, mempromosi dan melindungi hak setiap manusia yang berada di bawah bidang kuasa mereka.
- UDHR mengandungi mukadimah dan Artikel berkenaan hak asasi setiap manusia seperti berikut:

- UDHR juga menekankan tentang tanggungjawab individu kepada masyarakat dan sekatan terhadap negara, kumpulan dan individu daripada terlibat dalam sebarang aktiviti atau tindakan yang boleh memusnahkan hak dan kebebasan yang termaktub di bawah UDHR.
- Artikel 29 menyatakan bahawa setiap individu mempunyai kewajiban terhadap masyarakat dan sekatan yang munasabah boleh dikenakan ke atas hak asasi manusia melalui perundangan demi menjamin moral, ketenteraman awam dan kebajikan umum.
- Artikel 30 menetapkan bahawa apa-apa artikel di dalam dokumen ini tidak boleh ditafsirkan untuk membenarkan sebarang aktiviti yang boleh menafikan mana-mana hak yang terdapat dalam dokumen tersebut.
- Selain daripada UDHR, pelbagai organisasi lain antaranya Pertubuhan Negara-Negara Islam (OIC) dan Persatuan Negara-Negara Asia Tenggara (ASEAN) turut menunjukkan komitmen mereka kepada hak asasi manusia dengan menghasil dan menerimapiakai dokumen perisytiharan hak asasi manusia masing-masing. OIC menerima pakai Perisytiharan Kaherah mengenai Hak Asasi Manusia dalam Islam (CDHRI) pada 5 Ogos 1990 manakala ASEAN meneripakai Perisytiharan Hak Asasi Manusia ASEAN pada 18 November 2012.

3. Konsep Hak Asasi Manusia

- Hak asasi manusia dimiliki oleh setiap manusia, tanpa mengira latar belakang, agama, kewarganegaraan, bahasa dan gender. Setiap individu mempunyai hak asasi manusia yang sama tanpa diskriminasi. Hak asasi manusia adalah saling berkaitan, saling bergantung dan tidak boleh dibahagikan.

- Hak asasi manusia menekankan hubungan antara individu sebagai pemegang hak (*rights holder*) dan negara sebagai pemikul tanggungjawab (*duty bearer*). Tanggungjawab negara ialah menghormati, melindungi dan memenuhi hak asasi manusia. Negara menghormati hak asasi manusia dengan tidak melakukan pelanggaran atau menafikan hak asasi mana-mana individu di dalam bidang kuasa negara; negara melindungi hak asasi manusia dengan mencegah pelanggaran hak asasi manusia yang dilakukan oleh mana-mana pihak terhadap individu dan menyediakan remedi; dan negara memenuhi hak asasi manusia dengan menyediakan akses atau kemudahan agar individu dapat menikmati hak asasi mereka.
- Hak asasi manusia sentiasa menekankan tentang penyertaan golongan rentan. Golongan rentan ialah mereka yang menghadapi risiko pelanggaran hak asasi manusia kerana kerentanan mereka contohnya kanak-kanak, wanita, orang asli / asal, pekerja migran dan pelarian.

4. Kepentingan Hak Asasi Manusia

- Hak asasi manusia penting untuk memastikan bahawa setiap individu, terutamanya golongan rentan (*vulnerable group*), menikmati hak asasi dan keperluan mereka tanpa diskriminasi. Ia dapat memastikan setiap individu dapat hidup secara bermaruah dan berupaya membangunkan potensi diri sepenuhnya. Antara kepentingan hak asasi manusia kepada individu adalah:
 - membantu mewujudkan keadaan agar keperluan asas mereka dapat diperolehi;

- b) menjamin nilai teras manusia seperti kehidupan, fizikal dan psikologi yang sejahtera, kebebasan, keselamatan diri, maruah dan kesaksamaan, perlindungan daripada sebarang penganiayaan oleh negara dan individu lain;
 - c) melindungi dari sebarang diskriminasi dan peminggiran dari segi akses kepada perkhidmatan sosial seperti pendidikan dan penjagaan kesihatan yang saksama;
 - d) menyediakan mekanisme semak dan imbang serta penyelesaian konflik; dan
 - e) membantu memperkasakan individu untuk membuat pertimbangan berdasarkan undang-undang dan moral apabila berhadapan dengan konflik.
- Kepentingan hak asasi manusia bagi negara adalah:
 - a) mempertanggungjawab negara untuk menjaga hak dan keperluan asasi setiap individu berdasarkan piawaian yang dipersetujui semua negara;
 - b) menyediakan panduan dan piawaian yang jelas kepada negara dalam melaksanakan tanggungjawab kepada pemegang hak;
 - c) memastikan negara tidak meminggirkan golongan rentan; dan
 - d) menyediakan mekanisme pemantauan terhadap pematuhan hak asasi manusia di dalam negara.

5. Prinsip Asas Hak Asasi Manusia

i. Hak asasi manusia adalah sejagat dan tidak boleh diasingkan (*Universal and Inalienable*)

Prinsip kesejagatan hak asasi manusia merupakan asas kepada undang-undang hak asasi manusia antarabangsa.

80 peratus daripada negara di seluruh dunia telah meratifikasi empat atau lebih konvensyen berkenaan hak asasi manusia manakala selebihnya telah meratifikasi sekurang-kurangnya satu konvensyen. Ini mencerminkan persetujuan negara untuk mewujudkan tanggungjawab undang-undang ke atas negara dan menjadi bukti kepada hak asasi manusia yang sejagat.

Hak asasi manusia tidak boleh diasing dan dinafikan, kecuali dalam keadaan tertentu, berkadar dan mengikut proses perundangan yang sewajarnya. Sebagai contoh, hak kepada kebebasan boleh disekat untuk seseorang yang didapati bersalah oleh mahkamah.

ii. Hak asasi manusia adalah saling bergantung dan tidak boleh dibahagikan (*Interdependence and Indivisibility*)

Semua hak asasi manusia tidak boleh dipisahkan, sama ada hak sivil dan politik atau hak ekonomi, sosial dan kebudayaan seperti berikut:

- hak sivil dan politik seperti hak untuk hidup, kesaksamaan di sisi undang-undang dan kebebasan bersuara;
- hak ekonomi, sosial dan kebudayaan, seperti hak untuk bekerja, keselamatan sosial dan pendidikan.

Sebagai contoh apabila seseorang dinafikan hak kepada kewarganegaraan, ia akan turut memberi kesan kepada hak pendidikan, kesihatan, penyertaan dalam pemerintahan dan hak kepada kebebasan diri individu berkenaan.

iii. Hak asasi manusia adalah samarata dan tanpa bersifat diskriminasi (*Equality and Non-Discrimination*)

Undang-undang hak asasi manusia antarabangsa adalah bersifat sama rata dan tanpa diskriminasi. Prinsip ini terdapat dalam semua undang-undang hak asasi manusia seperti Konvensyen Antarabangsa mengenai Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Perkauman (ICERD), Konvensyen Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi terhadap Wanita (CEDAW) dan Konvensyen mengenai Hak Kanak-Kanak (CRC).

Prinsip ini terpakai kepada setiap individu dalam menikmati semua hak asasi manusia dan kebebasan. Artikel 1 UDHR menyatakan “semua manusia dilahirkan bebas dan setara dengan martabat dan hak”. Ia melarang diskriminasi berasaskan gender, bangsa, warna kulit, kewarganegaraan dan sebagainya.

iv. Hak asasi manusia merangkumi hak dan tanggungjawab (*Rights and Obligations*)

Hak asasi manusia adalah milik dan tanggungjawab setiap individu. Negara mempunyai tanggungjawab dan tugas tertentu di bawah undang-undang antarabangsa untuk menghormati, melindungi dan memenuhi hak asasi manusia.

6. Kategori Hak Asasi Manusia

Hak sivil dan politik seperti kebebasan bersuara, kebebasan bergerak, hak untuk memilih kerajaan dan sebagainya.

Hak ekonomi, sosial dan budaya seperti hak untuk bekerja, hak kepada pendidikan, akses kepada perkhidmatan kesihatan dan lain-lain.

Terdapat pihak yang mewujudkan satu lagi kategori hak asasi manusia dengan mengambil kira isu semasa berkaitan alam sekitar dan perubahan iklim iaitu Hak Alam Sekitar dan Pembangunan. Walaupun hak ekonomi, sosial dan budaya merangkumi hak kepada alam sekitar, namun ia tidak mencukupi untuk memberikan perlindungan dan keadilan yang sewajarnya kepada alam sekitar.

Selain itu, ada yang membahagikan hak asasi manusia mengikut tiga generasi iaitu:

- i. Hak Asasi Manusia Generasi Pertama iaitu hak sivil dan politik
- ii. Hak Asasi Manusia Generasi Kedua iaitu hak ekonomi, sosial dan budaya
- iii. Hak Asasi Manusia Generasi Ketiga iaitu hak bersama atau kolektif.

Dalam senarai hak-hak tersebut, terdapat hak-hak yang mutlak (*non-derogable*) dan hak yang terbatas (*derogable*)

Hak mutlak (*non-derogable*)

Hak yang tidak boleh dibatasi walau dalam apa keadaan sekalipun. Contoh: hak untuk hidup, hak untuk bebas dan dilindungi daripada penyesaan.

Hak terbatas (*derogable*)

Hak yang boleh disekat kerana keperluan, secara berkadar dan berdasarkan proses undang-undang yang sewajarnya seperti seseorang yang didapati bersalah melalui proses perbicaraan di mahkamah yang adil boleh disekat kebebasannya bergerak dengan menjalani hukuman pemenjaraan untuk tempoh tertentu.

7. Hak Asasi Manusia dalam Undang-Undang Domestik

Tidak kurang daripada 90 perlembagaan negara yang dihasilkan selepas tahun 1948 mengandungi jaminan hak asasi di mana walaupun bukan keseluruhannya diambil sepenuhnya daripada UDHR, tetapi sekurang-kurangnya ia terinspirasi daripada UDHR. Malahan, kebanyakan negara Afrika merujuk secara langsung kepada UDHR di dalam perlembagaan negara masing-masing termasuklah negara seperti Republik Islam Mauritania.

Di Malaysia, Perlembagaan Persekutuan yang merupakan undang-undang tertinggi negara memperuntukkan secara khusus Bahagian II 'Kebebasan Asasi' di bawah Perkara 5 sehingga 13. Namun hak asasi bukan sahaja terhad di bawah Bahagian II Perlembagaan Persekutuan, terdapat juga hak-hak yang disenaraikan di bahagian lain dalam Perlembagaan Persekutuan. Sebahagian besar daripada hak asasi manusia di dalam UDHR terdapat persamaannya di dalam Perlembagaan Persekutuan.

Perlembagaan Persekutuan	Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat 1948
Perkara 5 – Kebebasan diri	Artikel 3 dan 9
Perkara 6 – Keabdian dan kerja paksa dilarang	Artikel 4
Perkara 7(1) – Perlindungan daripada undang-undang jenayah kuat kuasa ke belakang Perkara 7 (2) – Perlindungan daripada perbicaraan berulang.	Artikel 11 (2)
Perkara 8 – Kesamarataan	Artikel 2, 6, 7 dan 23(2)
Perkara 9 – Larangan buang negeri dan kebebasan bergerak	Artikel 9 dan 13
Perkara 10(1)(a) – Kebebasan bersuara	Artikel 19
Perkara 10(1)(b) – Kebebasan berhimpun	Artikel 20(1)
Perkara 10(1)(c) – Kebebasan bersatu	Artikel 20(2) dan 23(4)
Perkara 11 – Kebebasan agama	Artikel 18
Perkara 12 – Hak berkaitan pendidikan	Artikel 26
Perkara 13 – Hak memiliki harta	Artikel 17 dan 27(2)
Perkara 14 – 28 – Hak berkaitan kewarganegaraan	Artikel 15
Perkara 119 – Hak mengundi dalam pilihanraya	Artikel 21(1) dan 21(3)

8. Pemantauan Hak Asasi Manusia

Pelaksanaan hak asasi manusia di peringkat domestik perlu dipantau oleh badan hak asasi manusia antarabangsa.

Pejabat Pesuruhjaya Tinggi Hak Asasi Manusia (OHCHR) telah ditubuhkan pada 20 Disember 1993 sebagai sekretariat untuk pemantauan hak asasi manusia. Secara ringkasnya, terdapat dua mekanisme pemantauan iaitu pemantauan berdasarkan piagam PBB dan triti antarabangsa.

MEKANISME PEMANTAUAN HAK ASASI MANUSIA ANTARABANGSA	
Piagam PBB	Majlis Hak Asasi Manusia • Dianggotai oleh 47 Negara Anggota PBB untuk tempoh 3 tahun. • Bertanggungjawab untuk mempromosi dan melindungi hak asasi manusia di seluruh dunia. • Bertanggungjawab untuk membincangkan semua isu dan situasi hak asasi manusia sepanjang tahun.
	Penilaian Penggalan Sejangat Proses yang dilaksanakan oleh Majlis Hak Asasi Manusia untuk menilai rekod hak asasi manusia di setiap negara secara berkala.
	Pelapor Khas Pelapor khas merupakan pakar hak asasi manusia yang diberikan mandat untuk melapor dan memberi cadangan hak asasi manusia berdasarkan tema atau negara dilawati. Mereka dikenali dengan pelbagai panggilan termasuk Wakil Khas, Kumpulan Kerja dan Pakar Bebas.
Triti Antarabangsa	Badan Triti Hak Asasi Manusia Badan triti hak asasi manusia adalah jawatankuasa yang terdiri daripada pakar bebas yang memantau pelaksanaan triti antarabangsa oleh negara ahli. Setiap negara ahli yang meratifikasi triti perlu mengambil langkah-langkah untuk melaksanakan kewajipan yang dinyatakan dalam triti berkenaan.

SESI 2

PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB SUHAKAM

SESI 2: PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB SUHAKAM

Objektif	i. Peserta dapat mengetahui tentang sejarah penubuhan dan matlamat SUHAKAM diwujudkan. ii. Peserta dapat memahami mengenai fungsi utama, kuasa dan tanggungjawab SUHAKAM dalam mempromosi dan melindungi hak asasi manusia di Malaysia. iii. Peserta dapat mengetahui antara hakikat dan salah faham terhadap SUHAKAM.
Kaedah pelaksanaan	Ceramah dan aktiviti.
Bahan Keperluan	Kertas soalan berkaitan SUHAKAM, lagu iringan, kertas mahjong, pen marker.
Tempoh masa	1 Jam.
Sila imbas kod QR untuk muat turun persembahan slaid	

Ceramah

Fasilitator akan menerangkan tentang sejarah penubuhan serta matlamat utama Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) selaku sebuah Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan. Seterusnya, fasilitator akan menerangkan dengan lebih mendalam mengenai fungsi utama dan kuasa SUHAKAM seperti yang digariskan di bawah Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia [Akta 597].

Penceramah boleh merujuk nota rujukan seperti yang telah disediakan dalam modul ini di muka surat 29.

Aktiviti 3: Bola Berapi

Tujuan:

Aktiviti ini bertujuan untuk menguji kadar kefahaman para peserta mengenai fungsi dan peranan SUHAKAM sebagai sebuah Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan melalui aktiviti yang menarik.

Bahan Diperlukan:

Kertas yang mengandungi soalan berkaitan SUHAKAM dan lagu iringan.

Cadangan Tempoh Masa:

20 minit

Kaedah Pelaksanaan:

- a) Peserta perlu berdiri dalam satu bulatan besar.
- b) Fasilitator akan menyediakan 10 kertas yang mengandungi 10 soalan mengenai SUHAKAM dan Pejabat Pesuruhjaya Kanak-Kanak (OCC). Seterusnya, kertas-kertas tersebut akan digumpal menjadi sebiji 'bola berapi'. Antara soalan yang boleh dikemukakan adalah seperti berikut:

Bil.	Soalan	Jawapan
1.	Siapakah Pengerusi Pertama SUHAKAM?	Tun Musa Hitam
2.	Sebutkan 4 mandat SUHAKAM?	1. Memberikan pendidikan hak asasi manusia. 2. Menasihati kerajaan berkaitan undang-undang dan dasar. 3. Menasihati kerajaan berkenaan tandatangan triti. 4. Menyiasat aduan.
3.	Bilakah SUHAKAM ditubuhkan?	SUHAKAM telah ditubuhkan pada 9 September 1999.
4.	Apakah nama Akta yang telah diwartakan bagi penubuhan SUHAKAM?	Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia [Akta 597].
5.	Apakah kuasa siasatan yang ada pada SUHAKAM?	1. Menjalankan inkuiri awam. 2. Melawat tempat-tempat tahanan dan mana-mana tempat lain. 3. Memanggil mana-mana individu untuk memberikan keterangan lisan atau bertulis. 4. Menerima dokumen berkaitan dengan siasatan.
6.	Berikan satu faktor yang mendorong kepada penubuhan SUHAKAM	1. Penekanan antarabangsa yang semakin meningkat terhadap hak asasi manusia dan pengiktirafan bahawa ia merentasi sempadan dan kedaulatan.

		2. Penglibatan aktif Malaysia dalam sistem Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu. 3. Perubahan iklim politik di Malaysia dengan pengundi yang lebih sedar politik dan masyarakat sivil yang dinamik.
6.	Apakah prinsip antarabangsa yang menjadi rujukan dalam penubuhan SUHAKAM?	Prinsip Paris
7.	Apakah had kuasa SUHAKAM dalam menjalankan siasatan?	SUHAKAM tidak boleh menyiasat aduan yang sedang menjadi prosiding atau telah diputuskan oleh mahkamah.
8.	Adakah SUHAKAM sebuah Badan Bukan Kerajaan?	Tidak, SUHAKAM adalah sebuah Badan Berkanun Bebas.
9.	Apakah tujuan Pejabat Pesuruhjaya Kanak-Kanak (OCC) ditubuhkan?	Untuk membantu Pesuruhjaya Kanak-Kanak mempromosi dan melindungi hak kanak-kanak seperti yang dinyatakan dalam Konvensyen mengenai Hak Kanak-Kanak (CRC).
10.	Nyatakan satu inkuiri awam dan inkuiri nasional yang pernah dijalankan oleh SUHAKAM.	1. Inkuiri Awam mengenai Kehilangan Pastor Raymond Koh dan Amri Che Mat 2019. 2. Inkuiri Awam mengenai Perhimpunan Bersih. 3. Inkuiri Awam mengenai Penangkapan dan Penahanan lima orang peguam Pusat Bantuan Guaman Kuala Lumpur pada 7 Mei 2009. 4. Inkuiri Awam mengenai Dakwaan Penggunaan Kekerasan Melampau oleh Pegawai Penguatkuasaan Undang-undang Semasa Insiden pada 27 Mei 2008 di Persiaran Bandar Mahkota Cheras, Bandar Mahkota Cheras. 5. Inkuiri Awam mengenai Insiden di KLCC pada 28 Mei 2006. 6. Inkuiri Nasional mengenai Hak Tanah Orang Asal / Asli (2010-2013).

- c) Seterusnya, fasilitator akan memainkan lagu iringan dan menyerahkan 'bola berapi' tersebut kepada peserta untuk diedarkan sehingga lagu berhenti.

- d) Apabila lagu iringan berhenti, peserta yang memegang ‘bola berapi’ tersebut perlu membuka satu kertas dan menjawab soalan yang tertera.
- e) Sekiranya berjaya menjawab dengan betul, peserta tersebut akan menerima hadiah. Tetapi sekiranya tidak dapat menjawab, fasilitator boleh memberi peluang kepada peserta lain untuk menjawab soalan tersebut.
- f) Ulang langkah di atas sehingga soalan habis dijawab oleh peserta.

Aktiviti 4: Lepak Kedai Mamak

Tujuan:

Aktiviti ini bertujuan untuk memberi peluang kepada peserta untuk mengemukakan pendapat mereka tentang bagaimana langkah atau cadangan untuk memperkasakan SUHAKAM dalam melindungi dan mempromosi hak asasi manusia.

Bahan Diperlukan:

Kertas mahjong, pen marker dan topik perbincangan.

Cadangan Tempoh Masa:

30 minit

Kaedah Pelaksanaan:

- a) Peserta perlu berada dalam kumpulan masing-masing dan melantik seorang ketua kumpulan.
- b) Fasilitator memberikan satu topik perbincangan kepada setiap kumpulan (kedai). Topik perbincangan adalah mengenai aspek atau elemen yang boleh ditambahbaik oleh SUHAKAM dalam mempromosi dan melindungi hak asasi manusia. Antara topik perbincangan yang boleh digunakan adalah:
 - i. Bagaimana SUHAKAM boleh mempromosikan hak asasi supaya lebih difahami oleh masyarakat?
 - ii. Apakah kaedah lain yang boleh digunakan oleh SUHAKAM untuk mengesan kes pelanggaran hak asasi manusia?
 - iii. Apakah isu hak asasi manusia yang anda rasa SUHAKAM patut beri perhatian sekarang?
 - iv. Apakah kuasa lain SUHAKAM perlu ada bagi memastikan ia dapat melindungi hak asasi manusia dengan lebih berkesan?
 - v. Apakah medium paling berkesan untuk SUHAKAM mempromosi hak asasi kepada belia dan orang muda?
- c) Semua peserta yang mengunjungi kedai tersebut perlu memberikan input berdasarkan topik perbincangan.

- d) Sesi ini mempunyai beberapa pusingan (mengikut jumlah topik). Hanya 3 minit diberikan untuk setiap pusingan. Selepas tamat 3 minit, fasilitator akan membunyikan loceng bagi menandakan pusingan telah tamat dan kesemua ahli kumpulan (kecuali ketua) akan bergerak ke kumpulan (kedai) lain dan memberikan input berdasarkan topik perbincangan di kedai yang dikunjungi.
- e) Ketua setiap kumpulan (kedai) perlu mencatat semua input yang diberikan oleh setiap peserta yang datang dan tidak akan bergerak ke mana-mana. Selepas tamat semua pusingan, ketua kumpulan akan membentangkan hasil dapatan hasil kunjungan peserta lain ke kedainya.
- f) Setelah tamat sesi, fasilitator akan membuat rumusan berdasarkan cadangan yang diberikan oleh peserta terhadap topik yang dibincangkan.

Nota Rujukan Fasilitator

Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan (NHRI) ditubuhkan oleh kerajaan dengan mandat dan kuasa tertentu untuk memantau hak asasi manusia di peringkat domestik.

Prinsip Berkaitan Status Institusi Hak Asasi Manusia Nasional telah dibangunkan ketika mesyuarat yang dianjurkan oleh PBB di Paris pada bulan Oktober 1991 melibatkan wakil-wakil NHRI yang telah wujud. Prinsip Paris adalah piawaian minima antarabangsa yang diterimapakai oleh PBB dan mesti dipatuhi oleh semua NHRI dalam mempromosi dan melindungi hak asasi manusia.

Unsur utama Prinsip Paris merangkumi:

- i. **Kebebasan:** NHRI perlu bebas dari kekangan kerajaan dan mana-mana pihak berkepentingan. NHRI harus mempunyai kebebasan undang-undang, operasi, dasar dan kewangan.
- ii. **Pluralisme:** komposisi NHRI perlu mencerminkan “kepelbagaian sosial yang terlibat dalam promosi dan perlindungan hak asasi manusia”.
- iii. **Mandat yang luas:** memastikan bahawa NHRI dapat mempromosi dan melindungi semua hak asasi manusia yang diperakui undang-undang antarabangsa.
- iv. **Fungsi yang luas:** memastikan NHRI dapat menjalankan amanah dengan memberikan nasihat, memantau, menerima aduan dan menyampaikan pendidikan hak asasi manusia.
- v. **Kuasa yang mencukupi:** NHRI dapat menjalankan inkuiri dan penyiasatan, mengumpulkan bukti dan dokumen yang mereka perlukan, berunding dengan organisasi bukan kerajaan dan institusi negara serta menerbitkan laporan, penemuan dan syor mereka.
- vi. **Sumber yang mencukupi:** agar NHRI memiliki dana, staf, infrastruktur dan kemampuan institusi untuk melaksanakan fungsinya dan melaksanakan tanggungjawab mereka.

- vii. **Kerjasama:** tugas mempromosi dan melindungi hak asasi manusia yang berkesan memerlukan NHRI untuk berkolaborasi dengan institusi negara lain, NGO dan masyarakat sivil.
- viii. **Penglibatan antarabangsa:** NHRI dapat menyumbangkan pengetahuan dan kepakaran mereka kepada badan dan mekanisme pemantauan hak asasi manusia antarabangsa dan serantau.

Inisiatif untuk menubuhkan NHRI di Malaysia bermula dengan penyertaan aktif Malaysia dalam Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (UNCHR) pada 1993-95 apabila ia dipilih sebagai ahli oleh Majlis Ekonomi dan Sosial Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu.

Pada tahun 1994, Tun Musa Hitam mencadangkan kepada Kerajaan untuk menubuhkan NHRI yang bebas untuk Malaysia. Beberapa faktor mempengaruhi cadangan ini termasuk penekanan antarabangsa yang semakin meningkat terhadap hak asasi manusia dan pengiktirafan bahawa ia merentasi sempadan dan kedaulatan; penglibatan aktif Malaysia dalam sistem Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu; perubahan iklim politik di Malaysia dengan pengundi yang lebih sedar politik dan masyarakat sivil yang dinamik.

Pada Julai 1999, rang undang-undang Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia telah diluluskan dengan berpanduan kepada Prinsip Paris (*Paris Principle*) yang memperuntukkan kriteria antarabangsa bagi penubuhan sesebuah NHRI.

SUHAKAM telah ditubuhkan oleh Parlimen di bawah Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia 1999 [Akta 597] yang telah diwartakan pada 9 September 1999. Tun Musa Hitam telah dilantik sebagai Pengerusi SUHAKAM pertama, bersama 12 ahli lain untuk berkhidmat dalam penggal dua tahun yang boleh diperbaharui. Ahli SUHAKAM dipilih untuk mencerminkan kepelbagaian dan pluralisme masyarakat Malaysia dan juga berdasarkan pengalaman, komitmen, kebebasan dan integriti individu.

Seksyen 2 Akta 597 ini memberi takrifan “hak asasi manusia” sebagai “kebebasan asasi” sebagaimana yang termaktub dalam Bahagian II Perlembagaan Persekutuan”. Seksyen 4(4) Akta 597 memberi penekanan kepada UDHR selagi mana ia tidak bercanggah dengan Perlembagaan Persekutuan. Ini bermakna, apa jua hak dan kebebasan yang tidak disebut dalam Bahagian II Perlembagaan Persekutuan tetapi ada dirujuk dalam UDHR mesti dipertimbangkan.

Fungsi SUHAKAM sebagaimana dinyatakan di bawah Seksyen 4(1) adalah:

Seksyen 12 Akta 597 memberi kuasa kepada SUHAKAM untuk menyiasat aduan berhubung pelanggaran hak asasi manusia. Walau bagaimanapun, SUHAKAM tidak boleh menyiasat aduan yang menjadi prosiding atau telah diputuskan oleh mahkamah.

Seksyen 4(2), Akta 597, memberikan kuasa kepada SUHAKAM:

Memupuk kesedaran mengenai hak asasi manusia dan mengadakan penyelidikan dengan mengendalikan program, seminar dan bengkel	Menasihati Kerajaan dan /atau pihak berkuasa yang berkaitan mengenai aduan dan mengesyorkan langkah-langkah sesuai yang perlu diambil	Menyiasat apa-apa pelanggaran hak asasi manusia
Melawat mana-mana tempat tahanan, institusi dan tempat lain serta membuat syor yang perlu	Mengeluarkan pernyataan awam mengenai hak asasi manusia apabila perlu	Melaksanakan apa-apa aktiviti lain yang bersesuaian

Pada 23 Ogos 2019, Kerajaan telah melantik Pesuruhjaya Kanak-Kanak yang merupakan sebahagian daripada ahli SUHAKAM. Susulan itu, Pejabat Pesuruhjaya Kanak-Kanak (OCC) ditubuhkan untuk membantu Pesuruhjaya Kanak-Kanak mempromosi dan melindungi hak kanak-kanak seperti yang dinyatakan dalam Konvensyen mengenai Hak Kanak-Kanak (CRC). Kanak-kanak yang ditakrifkan adalah seseorang yang di bawah umur 18 tahun di seluruh Malaysia, tanpa mengira status.

OCC berfungsi untuk memastikan bahawa empat (4) prinsip teras CRC dikuatkuasakan iaitu:

- Tiada diskriminasi;
- Kepentingan terbaik kanak-kanak;
- Hak untuk perkembangan dan kelangsungan hidup;
- Hormat terhadap pandangan kanak-kanak.

Selain itu, peranan OCC adalah untuk menasihati Kerajaan untuk meminda undang-undang yang berkaitan dengan kanak-kanak serta tatacara pentadbiran, memberi pendidikan dan latihan serta membuat siasatan terhadap pelanggaran hak kanak-kanak.

Pada tahun 2024, Akta 597 telah dipinda dan telah memasukkan Seksyen baharu iaitu 6A Ketua Pesuruhjaya Kanak-Kanak dan Pesuruhjaya Kanak-Kanak, di mana seorang Ketua Pesuruhjaya Kanak-Kanak dan dua orang Pesuruhjaya Kanak-Kanak akan dilantik.

SESI 3

ISU HAK ASASI MANUSIA

SESI 3: ISU HAK ASASI MANUSIA

Objektif	i. Peserta dapat mempelajari dengan lebih terperinci mengenai sebahagian isu-isu tematik hak asasi manusia terutamanya yang berkaitan atau relevan kepada golongan belia. ii. Peserta dapat melihat contoh isu yang berkaitan hak asasi manusia melalui visual dan gambar-gambar.
Kaedah pelaksanaan	Ceramah, pameran galeri dan aktiviti
Bahan Keperluan	Keratan akhbar, gambar, papan paparan, penyangga.
Tempoh masa	1 Jam 30 Minit.

Ceramah dan Pameran Galeri Hak Asasi Manusia

Fasilitator akan menyediakan sekurang-kurangnya 3 galeri mengenai topik hak asasi manusia yang berbeza berdasarkan pilihan fasilitator masing-masing. Fasilitator boleh menggunakan keratan surat khabar, gambar atau lain-lain bahan yang dirasakan bersesuaian dengan topik.

Seorang fasilitator akan ditempatkan di setiap galeri untuk menerangkan mengenai topik yang dipersembahkan.

Para peserta akan dibahagikan kepada sekurang-kurangnya 3 kumpulan besar dan setiap kumpulan akan diberi peluang untuk mengunjungi tiga galeri isu tematik secara berasingan (25 minit di setiap galeri atau bergantung kepada jumlah galeri yang diwujudkan).

Di setiap galeri yang dikunjungi, fasilitator akan memberikan penjelasan mengenai setiap topik yang dipersembahkan berpandukan gambar atau visual yang telah disediakan. Peserta juga boleh menggunakan peluang ini untuk bertanyakan soalan atau memberikan pendapat mereka kepada fasilitator.

Setelah ceramah dan pameran galeri hak asasi manusia selesai, peserta diminta untuk kembali ke tempat duduk masing-masing bagi menjalankan aktiviti seterusnya.

Penceramah boleh merujuk nota rujukan seperti yang telah disediakan dalam modul ini di muka surat 39.

Aktiviti 5: Wajah Hak Asasi Manusia

Tujuan:

Aktiviti ini bertujuan untuk memberi peluang kepada peserta untuk membincangkan dan meluahkan isu hak asasi manusia yang penting kepada mereka melalui seni.

Bahan Diperlukan:

- Kertas mahjong
- Pen pelbagai warna

Cadangan Tempoh Masa:

30 minit

Kaedah Pelaksanaan:

- a) Setiap kumpulan perlu berbincang dan mengenal pasti sekurang-kurangnya 3 isu hak asasi manusia atau lebih yang relevan dalam kehidupan mereka. Peserta boleh menggunakan UDHR sebagai rujukan.
- b) Kemudian, setiap kumpulan perlu menggunakan kreativiti mereka untuk menggambarkan hak yang telah mereka pilih melalui ilustrasi seni tanpa menggunakan sebarang tulisan.
- c) Apabila selesai, setiap kumpulan diminta untuk memaparkan hasil ilustrasi seni mereka di hadapan dan kumpulan-kumpulan lain perlu meneka apakah isu hak asasi manusia yang cuba digambarkan oleh kumpulan pembentang.
- d) Setelah setiap kumpulan lain diberi peluang untuk meneka, salah seorang ahli kumpulan pembentang perlu menerangkan hasil seni mereka dan apakah hak yang mereka rasakan paling penting dalam hidup mereka sebagai seorang belia.

Aktiviti 6: Lari dan Jawab

Tujuan:

Aktiviti berbentuk kuiz ini bertujuan untuk menguji kadar kefahaman peserta berdasarkan penerangan yang telah diberikan oleh fasilitator dalam pameran galeri hak asasi manusia.

Bahan Diperlukan:

10 set soalan kuiz berdasarkan kepada galeri hak asasi manusia

Cadangan Tempoh Masa:

30 minit

Kaedah Pelaksanaan:

- a) Aktiviti ini akan dijalankan secara berkumpulan namun begitu setiap ahli berpeluang untuk menjawab kuiz tersebut.

- b) Setiap peserta akan diminta untuk berada dalam kumpulan masing-masing. Setiap kumpulan akan bertanding sesama mereka untuk menjawab soalan yang akan diberikan oleh seorang fasilitator.
- c) Aktiviti ini akan dijalankan secara pertandingan 1 lawan 1 mengikut kumpulan secara *round robin*.
- d) Bagi setiap peringkat, dua kumpulan akan berbaris bersebelahan antara satu sama lain dan seorang fasilitator akan berada dalam lingkungan jarak yang sesuai untuk membacakan soalan (anggaran 15-20 meter daripada kumpulan tersebut tertakluk kepada keluasan tempat).
- e) Setelah fasilitator habis membacakan soalan kuiz, peserta daripada setiap kumpulan perlu berlari ke hadapan fasilitator untuk menjawab soalan yang diberikan.
- f) Ahli kumpulan yang pertama sampai di hadapan fasilitator akan diberikan peluang untuk menjawab soalan terlebih dahulu dan sekiranya beliau gagal, ahli kumpulan lawan akan diberikan peluang untuk menjawab soalan.
- g) Sekiranya kedua-dua kumpulan gagal memberi jawapan yang tepat maka tiada markah yang akan diberikan kepada mereka dan fasilitator akan meneruskan dengan soalan seterusnya. Setiap kumpulan perlu menghantar wakil yang berbeza bagi setiap soalan yang diberikan.
- h) Proses ini akan berulang sehingga soalan habis dibacakan oleh fasilitator. Kumpulan dengan markah tertinggi akan ke peringkat seterusnya.
- i) Bagi setiap peringkat, terdapat 10 soalan yang akan disediakan oleh fasilitator berdasarkan isu hak asasi manusia yang telah dibentangkan ketika pameran galeri hak asasi manusia.

Aktiviti 7: Debat Mini Parlimen Belia

Tujuan:

Memberi peluang kepada peserta membahaskan isu-isu hak asasi manusia semasa serta mendedahkan kepada mereka proses demokrasi melalui debat ala Parlimen.

Bahan Diperlukan:

Kad peranan, usul debat dan loceng

Cadangan Tempoh Masa:

45 minit

Kaedah Pelaksanaan:

- a) Bahagikan peranan kepada setiap peserta seperti berikut:
 - Speaker Dewan – mengawal perjalanan perbahasan.

- Kerani / Penjaga Masa – mencatat dan memberi isyarat masa.
 - Pihak Kerajaan: Perdana Menteri (PM), Timbalan PM, Whip Kerajaan.
 - Pihak Pembangkang: Ketua Pembangkang (KP), Timbalan KP, Whip Pembangkang.
 - Backbenchers: 2–6 orang setiap pihak untuk soalan.
- b) Beri taklimat kepada peserta perkara asas berkaitan perdebatan Parlimen seperti berikut:
- **Format:** Gaya Westminster ringkas: Kerajaan vs Pembangkang, dengan Speaker dan Kerani Masa.
 - **Tempoh:** 40 minit bagi satu sesi penuh.
 - **Bentuk Usul:** “Dewan ini bersetuju bahawa...” atau “Dewan ini percaya bahawa...”
 - **Giliran berucap:**
 1. PM - Jelaskan definisi dan hala tuju usul dan 2–3 hujah utama. (5 minit)
 2. KP - Bidas definisi jika perlu dan 2–3 hujah balas. (5 minit)
 3. TPM - Perkukuh hujah, tambah bukti, bidas secara langsung. (4 minit)
 4. TKP - Perkukuh hujah, tambah bukti, bidas secara langsung. (4 minit)
 5. Whip Kerajaan - Tidak tambah hujah baru; simpulkan pertembungan utama. (3 minit)
 6. Whip Pembangkang - Tidak tambah hujah baru; simpulkan pertembungan utama. (3 minit)
 7. Backbenchers: Sediakan 1 soalan pendek. (lebih kurang 15 saat).
 - **Point of Information (POI):** Soalan ringkas semasa ucapan; boleh diterima atau ditolak.
 - **Etika:** Panggil “Tuan/Puan Speaker”; “Yang Berhormat”; tiada serangan peribadi.
 - **Isyarat Masa:** 1 loceng = tinggal 1 minit; 2 = 30 saat; 3 = berhenti.
- c) Sediakan usul perdebatan. Pilih isu yang jelas, semasa dan relevan. Antara cadangan usul yang boleh diperdebatkan adalah:
- “Dewan ini percaya **sistem veto di Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu perlu dihapuskan untuk menyelesaikan isu genosid di Palestin, Sudan dan lain-lain.**”

- “Dewan ini akan memperkenalkan **undang-undang yang mengawal selia penggunaan gajet oleh kanak-kanak di Malaysia.**”
 - “Dewan ini percaya **setiap negara memerlukan undang-undang ucapan kebencian bagi menangani isu rasisme, xenofobia dan fanatisme agama.**”
 - “Dewan ini percaya **AI perlu dikawal selia seperti ubat-ubatan.**”
 - “Dewan ini percaya bahawa **negara perlu meratifikasi Konvensyen Mengenai Pelarian untuk menyelesaikan isu pelarian di Malaysia.**”
- d) Susun atur bilik mengikut kedudukan di Parlimen iaitu Speaker di depan, Kerajaan di kanan Speaker dan Pembangkang di kiri.
- e) Beri masa 10 minit kepada setiap peserta untuk bersedia dengan hujahan dan soalan masing-masing sebelum memulakan perdebatan.
- f) Setelah perdebatan usul selesai, speaker perlu menjalankan pengundian di mana setiap ahli Parlimen berhak mengundi sama ada menyokong atau menolak usul berdasarkan kepada kecenderungan penghujahan yang telah dikemukakan dan tanpa mengikut keahlian parti sama ada kerajaan atau pembangkang. Keputusan pengundian menentukan sama ada usul diterima atau ditolak oleh Dewan.
- g) Di penghujung sesi, fasilitator mengemukakan soalan refleksi berikut:
- Apakah isu utama yang diperdebatkan?
 - Hujah pihak mana lebih berimpak?
 - Apakah kaitan isu yang diperdebatkan dengan hak asasi manusia?
 - Apakah yang boleh ditambah baik dalam penghujahan dan pengendalian debat parlimen?

Nota Rujukan Fasilitator

Memandangkan terdapat pelbagai isu hak asasi manusia yang boleh digunakan bagi galeri hak asasi manusia, penceramah perlu sekurang-kurangnya memilih 3 topik yang dirasakan bersesuaian dan relevan. Antara cadangan topik atau isu hak asasi manusia yang relevan dan berkait dengan golongan belia adalah seperti berikut:

a) Hak kepada pendidikan

Pendidikan merupakan salah satu hak asasi yang paling penting yang perlu diberikan kepada semua individu. Pendidikan juga merupakan satu alat bagi membantu kanak-kanak yang terpinggir dalam aspek ekonomi dan sosial untuk meningkatkan taraf hidup dan keluar daripada kepompong kemiskinan.

Pendidikan rendah terutamanya telah diwajibkan kepada semua kanak-kanak berusia 12 tahun dan ke bawah dan hendaklah diberikan secara percuma.

Hak kepada pendidikan juga telah dijamin dalam undang-undang tertinggi negara iaitu Perlembagaan Persekutuan Malaysia melalui Perkara 12.

Undang-undang hak asasi manusia antarabangsa juga telah mengiktiraf hak kepada pendidikan. Artikel 26 UDHR menyatakan bahawa:

“Setiap orang adalah berhak kepada pendidikan. Pendidikan hendaklah diberikan secara percuma sekurang-kurangnya pada peringkat awal dan asas. Pendidikan peringkat awal hendaklah diwajibkan. Pendidikan teknikal serta profesional hendaklah disediakan untuk umum dan pendidikan tinggi hendaklah mempunyai akses yang saksama kepada semua orang atas dasar kebolehan.”

Selain daripada itu, terdapat beberapa instrumen antarabangsa lain yang turut menggariskan dengan lebih terperinci mengenai hak kepada pendidikan antaranya:

- i. Konvensyen mengenai Hak Kanak-Kanak (CRC) – Artikel 28 dan 29
- ii. Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Ekonomi, Sosial dan Budaya (ICESCR) – Artikel 13 dan 14

Pendidikan di semua peringkat hendaklah mempunyai ciri-ciri penting yang saling berkait seperti berikut:

Ketersediaan

Institusi dan program pendidikan yang berfungsi perlu disediakan dalam kuantiti yang mencukupi. Antara elemen yang diperlukan bagi memastikan institusi yang berfungsi adalah bangunan yang melindungi daripada elemen cuaca, sumber air yang bersih, perpustakaan, tandas, tenaga guru mencukupi dan mereka diberi gaji yang berpatutan, bahan bantu mengajar dan sebagainya.

Ketercapaian

Institusi dan program pendidikan mesti boleh diakses oleh semua individu tanpa diskriminasi. Terdapat 3 dimensi yang saling bertindih iaitu:

- Tiada diskriminasi – Pendidikan perlu diberikan kepada semua tanpa diskriminasi terutamanya kepada golongan rentan.
- Kebolehcapaian fizikal – pendidikan harus berada dalam jangkauan fizikal yang selamat, sama ada yang boleh dihadiri dengan lokasi yang sesuai atau melalui teknologi moden bagi pendidikan jarak jauh.
- Kebolehcapaian ekonomi – Pendidikan seharusnya mampu dimiliki oleh semua.

Pendidikan rendah perlu diberikan secara percuma. Kerajaan juga perlu mengambil langkah secara progresif supaya pendidikan menengah dan tinggi juga diberikan secara percuma.

Kebolehterimaan

Bentuk dan isi kandungan pendidikan termasuk silibus dan teknik mengajar perlu boleh diterima oleh pelajar. Sebagai contoh, ia perlu relevan, sesuai mengikut budaya dan berkualiti.

Kebolehsuaian

Pendidikan perlu fleksibel supaya ia boleh mengadaptasi dengan keperluan masyarakat dan komuniti yang berubah dan keperluan pelajar daripada kepelbagaian sosial dan budaya.

Antara isu yang membelenggu hak kepada pendidikan di negara ini adalah aksesibiliti kepada pendidikan terutama di kawasan pedalaman termasuk Sabah dan Sarawak; keciciran dalam pendidikan; hak pendidikan kepada kanak-kanak pelarian; kesesuaian silibus dengan tahap kanak-kanak terutama Orang Asli, dan lain-lain lagi.

b) Hak Pelarian

Krisis pelarian merupakan satu isu global yang rumit yang telah berkembang secara pesat bagi tempoh lima dekad yang lalu. Bilangan pelarian telah meningkat daripada dianggarkan sebanyak 1.25 juta pada 1950 kepada 43.7 juta pada 2024 berdasarkan data yang dikeluarkan oleh Pesuruhjaya Tinggi Bangsa-Bangsa Bersatu bagi Pelarian (UNHCR)¹. 71 peratus daripada bilangan pelarian tersebut berada di negara berpendapatan rendah dan sederhana. Selain itu, 40 peratus daripada jumlah pelarian yang ada hari ini juga adalah terdiri daripada golongan kanak-kanak². Antara penyebab kepada berlakunya isu pelarian adalah disebabkan oleh penindasan, konflik, keganasan, pencabulan hak asasi manusia atau peristiwa yang mengganggu ketenteraman awam. Selain itu, terdapat juga individu yang terpaksa melarikan diri kerana perubahan cuaca dan bencana alam. UNHCR menggambarkan 1.2 bilion pelarian iklim pada tahun 2050³.

Menurut UNHCR, seorang pelarian didefinisikan sebagai seseorang yang terpaksa melarikan diri dari peperangan dan konflik, atau terpaksa melarikan diri dari penindasan di negara asal atas sebab bangsa, kewarganegaraan, kumpulan sosialnya, atau pandangan politik. Mereka telah hilang perlindungan negara sendiri dan tidak dapat pulang dengan selamat⁴.

¹ <https://www.unhcr.org/about-unhcr/overview/figures-glance>

² Ibid

³ Sean McAllister, "There could be 1.2 billion climate refugees by 2050. Here's what you need to know," *Zurich Magazine*, January 17, 2024. <https://www.zurich.com/en/media/magazine/2022/there-could-be-1-2-billion-climate-refugees-by-2050-here-s-what-you-need-to-know>

⁴ <https://www.unhcr.org/my/news/dokumen-pelarian-unhcr-hanya-untuk-yang-perlu-perlindungan-antarabangsa-tanpa-mengira-negara>

Pencabulan hak asasi manusia merupakan antara penyebab utama seseorang individu melarikan diri daripada negara asal mereka dan menjadi pelarian. Justeru, pencabulan hak asasi terhadap pelarian ketika berada di negara destinasi telah memburukkan lagi situasi mereka. Penghormatan kepada hak asasi manusia amat penting dalam menangani isu pelarian.

Hak pelarian dilindungi di bawah undang-undang antarabangsa, dan UNHCR bertanggungjawab mengkoordinasi usaha negara ahli kepada Konvensyen Mengenai Status Pelarian 1951 (Konvensyen Pelarian 1951). Konsep perlindungan antarabangsa telah berkembang dari semasa ke semasa dan kini merangkumi sokongan undang-undang serta bantuan praktikal kepada pelarian. Ini termasuk menghalang penghantaran pulang pelarian ke negara asal mereka sekiranya mereka berisiko menghadapi bahaya (prinsip ini dikenali sebagai *non-refoulement*), membantu dalam permohonan suaka, memberikan nasihat undang-undang, memastikan keselamatan fizikal mereka, serta menyokong proses pulang secara sukarela atau penempatan semula di negara lain.

Pelarian juga berhak mendapat hak asasi manusia yang diiktiraf untuk semua orang tanpa mengira kewarganegaraan, termasuk hak untuk hidup, perlindungan daripada penyeksaan atau layanan buruk, hak kepada kewarganegaraan, kebebasan bergerak dalam sesebuah negara, hak untuk meninggalkan dan kembali ke negara asal, serta hak untuk memohon suaka di negara lain. Hak-hak ini disokong oleh dokumen antarabangsa utama seperti UDHR, Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Sivil dan Politik (ICCPR) serta ICESCR.

Pada tahun 1951, UNHCR telah ditubuhkan untuk menyediakan perlindungan antarabangsa dan mencari penyelesaian jangka panjang bagi pelarian, seperti pemulangan secara sukarela atau penempatan semula dalam komuniti baharu. Mandat UNHCR adalah bersifat kemanusiaan dan tidak berpihak, dan kini ia menyokong lebih daripada 17 juta pelarian di seluruh dunia.

Konvensyen Pelarian 1951, yang dibangunkan oleh Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu, telah menetapkan piawaian penting dalam layanan terhadap pelarian. Konvensyen ini menetapkan piawaian minimum terhadap layanan ke atas pelarian, termasuk hak kepada pekerjaan, kebajikan, dokumen pengenalan diri, dan dokumen perjalanan, serta hak untuk memindahkan aset. Ia juga melarang pengusiran atau pemulangan paksa (*non-refoulement*) ke negara asal di mana nyawa atau kebebasan mereka terancam.

Prinsip *non-refoulment* ini melarang mana-mana negara daripada menghantar seseorang kembali ke tempat di mana mereka berisiko menghadapi penyeksaan, dan penganiayaan. Walaupun prinsip ini digariskan dalam Artikel 33 Konvensyen Pelarian 1951, ia juga telah diiktiraf secara meluas sebagai sebahagian daripada undang-undang adat antarabangsa. Oleh itu, semua negara, termasuk Malaysia sewajarnya mematuhi dan menghormati prinsip ini, walaupun mereka masih belum menandatangani Konvensyen tersebut.

Selain itu, Konvensyen ini turut menyentuh hak pelarian untuk mengakses sistem kehakiman, pendidikan, keselamatan sosial, perumahan, dan kebebasan bergerak. Artikel 34 menekankan kepentingan proses penyesuaian dan pemberian kerakyatan kepada pelarian.

Di Malaysia, pelarian masih tidak mempunyai status yang sah disebabkan negara kita masih belum meratifikasi Konvensyen Pelarian 1951 serta Protokol Berkaitan Status Pelarian 1967. Di bawah undang-undang domestik khususnya Akta Imigresen 1959/63 [Akta 155], seorang pelarian masih dianggap sebagai pendatang tanpa izin yang menyebabkan mereka terdedah kepada tangkapan dan penahanan. Antara kesukaran lain yang dihadapi mereka adalah tidak boleh bekerja secara sah, tiada akses kepada sistem pendidikan awam, serta kesukaran untuk mendapatkan perkhidmatan kesihatan. Tanpa kerangka undang-undang domestik, perlindungan mereka banyak bergantung kepada UNHCR, dan badan bukan kerajaan.

Walaupun UNHCR memainkan peranan penting di Malaysia dalam mendaftarkan pelarian, mengeluarkan kad pelarian, dan memudah cara proses penempatan semula ke negara ketiga, tanggungjawab utama tetap terletak kepada pihak Kerajaan yang perlu memainkan peranan yang sangat penting dalam merangka dasar atau kerangka undang-undang yang mesra pelarian; memberikan akses yang lebih baik kepada mereka khususnya dalam aspek pendidikan, pekerjaan dan perkhidmatan kesihatan; serta menjamin keselamatan dan maruah pelarian dalam sempadan negara.

Antara isu yang berkaitan dengan pelarian di negara ini adalah xenofobia di kalangan masyarakat atas alasan isu keselamatan, identiti nasional, dan perebutan peluang pekerjaan; ancaman tangkapan dan keselamatan terhadap pelarian termasuk isu rasuah; penipuan kad pelarian dan lain-lain lagi.

c) Hak kepada pekerjaan

Semua orang mempunyai hak untuk bekerja yang merupakan salah satu asas dalam memastikan individu dan keluarganya dapat hidup secara bermaruah. Di peringkat antarabangsa, hak ini telah digariskan dalam Artikel 23 UDHR yang menyentuh mengenai hak bekerja, bebas memilih pekerjaan, keadaan kerja yang adil, gaji yang setimpal tanpa diskriminasi, dan menubuhkan serta menyertai kesatuan sekerja. Hak bekerja merupakan hak setiap individu tetapi pada masa yang sama ia juga merupakan hak yang kolektif.

Selain itu, hak kepada pekerjaan telah dijamin di bawah ICESCR, Artikel 6(1) di mana:

‘Negara-negara Pihak kepada Kovenan ini mengiktiraf hak untuk bekerja, yang mana termasuk hak setiap orang untuk meneruskan kehidupannya melalui kerja yang dipilih atau diterima secara bebas, dan akan mengambil langkah-langkah yang sesuai untuk menjaga hak ini’

Di dalam dokumen yang sama, Artikel 7 menyatakan secara jelas berkenaan hak untuk

menikmati keadaan pekerjaan yang adil dan menggalakkan, termasuk:

(a) Imbuhan kepada semua pekerja, sekurang-kurangnya dengan:

(i) Bayaran gaji yang adil dan imbuhan yang sama rata bagi pekerjaan yang sama nilai tanpa apa-apa perbezaan, khususnya wanita dijamin keadaan kerja yang tidak lebih rendah daripada yang dinikmati oleh lelaki, dengan gaji yang sama untuk pekerjaan yang sama.

(ii) Kehidupan yang baik untuk mereka dan keluarga mereka selaras dengan peruntukan-peruntukan di dalam Kovenan.

(b) Keadaan tempat kerja yang sihat dan selamat;

(c) Peluang yang sama rata kepada semua orang untuk kenaikan pangkat jawatan yang lebih tinggi, tertakluk kepada tiada pertimbangan lain selain kekananan (*seniority*) dan kecakapan;

(d) Masa rehat, masa lapang dan had waktu bekerja yang munasabah dan cuti berkala dengan bayaran gaji serta imbuhan bagi cuti umum.

ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work yang telah diterima pakai pada tahun 1998 telah menyatakan bahawa hak ini adalah sejagat, dan ianya terpakai kepada semua manusia di semua negara – tanpa mengira kadar perkembangan ekonomi. Dokumen ini khusus menyentuh mengenai kelompok komuniti dengan keperluan khas termasuk penganggur dan pekerja migran. Ianya mengiktiraf perkembangan ekonomi semata-mata tidak mencukupi untuk memastikan kesaksamaan, perkembangan sosial dan untuk membasmi kemiskinan.

Antara isu yang berkaitan dengan hak pekerjaan ialah buli dan gangguan seksual di tempat kerja; kesetaraan gender dalam pekerjaan; *union busting*; kebimbangan berkaitan tanggapan kebanjiran pekerja migran; buruh paksa atau perhambaan zaman moden dan lain-lain lagi.

d) Perlindungan sosial

Perlindungan sosial telah diiktiraf di peringkat antarabangsa sebagai salah satu hak asasi manusia seperti yang digariskan dalam pelbagai instrumen hak asasi manusia antarabangsa termasuk UDHR dan ICESCR. Artikel 22 UDHR telah menyatakan bahawa 'Semua orang sebagai anggota masyarakat, adalah berhak kepada keselamatan sosial' dan Artikel 25 (1) pula menggariskan bahawa semua orang mempunyai 'hak kepada perlindungan apabila berlaku pengangguran, keuzuran, ketidakupayaan, menjadi balu, lanjut usia, atau lain-lain kekurangan kehidupan dalam keadaan di luar kawalannya'.

Hak kepada perlindungan sosial ini amat penting bagi memastikan seseorang individu dapat hidup secara bermaruah apabila mereka berdepan dengan situasi di mana mereka tidak berupaya untuk memenuhi hak asasi mereka.

Hak kepada perlindungan sosial juga bertujuan untuk memberi pendapatan dan sokongan kepada semua di pelbagai kitaran kehidupan, dengan perhatian utama diberikan kepada yang paling rentan atau mudah terjejas seperti warga emas, orang kurang upaya dan kanak-kanak. Sokongan ini perlu diberikan tanpa sebarang bentuk diskriminasi.

Hak kepada perlindungan sosial merangkumi perlindungan terhadap:

- a) Kekurangan pendapatan berkaitan pekerjaan yang disebabkan oleh penyakit, kurang upaya, bersalin, kecederaan akibat pekerjaan, pengangguran, usia tua atau kematian ahli keluarga.
- b) Akses kepada perkhidmatan kesihatan yang tidak berpatutan.
- c) Sokongan keluarga yang tidak mencukupi, terutamanya kanak-kanak dan orang dewasa yang perlu ditanggung/dijaga.

Antara elemen utama bagi menjamin hak kepada perlindungan sosial seperti yang digariskan dalam ICESCR adalah:

- a) **Ketersediaan (Availability):** Sistem perlindungan sosial perlu dimasukkan dalam undang-undang domestik bagi memastikan faedah ini ditadbir dan diselia dengan efektif.
- b) **Kecukupan (Adequacy):** Faedah ini, sama ada secara tunai atau barangan, perlulah cukup daripada sudut kuantiti dan tempoh masa supaya semua orang dapat menikmati hak mereka terhadap perlindungan dan sokongan keluarga, taraf hidup yang mencukupi dan akses kepada perkhidmatan kesihatan.
- c) **Mampu milik (Affordability):** Kos dan caj berkaitan dengan sumbangan bagi perlindungan sosial perlu berpatutan untuk semua, dan mesti tidak menjejaskan hak lain dalam ICESCR.
- d) **Ketercapaian (Accessibility):** Sistem perlindungan sosial perlu melindungi semua orang tanpa diskriminasi, terutamanya mereka yang tergolong dalam kumpulan yang paling kekurangan dan rentan. Faedah yang diberikan juga perlu boleh diakses secara fizikal.

Antara isu berkaitan perlindungan sosial di Malaysia ialah kebimbangan berkaitan pemansuhan sistem pencen oleh kerajaan; persediaan menghadapi 'negara tua'; penaiktarafan perkhidmatan sosial melalui perundangan; keterangkuman jaminan sosial untuk pekerja migran dan kanak-kanak, dan lain-lain lagi.

e) Hak kepada penjagaan kesihatan

Sebagai seorang manusia, kesihatan diri sendiri dan ahli keluarga merupakan satu aspek yang sangat dititikberatkan pada setiap masa. Tanpa mengira jantina, umur, bangsa, aspek kesihatan yang baik merupakan aset yang amat bernilai. Tanpa kesihatan yang baik, seseorang tidak dapat melakukan kerja harian seperti ke sekolah, bekerja, melakukan kerja rumah, aktiviti bersama masyarakat dan sebagainya.

Hak kepada kesihatan merupakan salah satu daripada hak asasi manusia yang amat penting bagi seseorang menjalani kehidupan dengan bermaruah. Hak kepada kesihatan bukanlah perkara yang baru dan di peringkat antarabangsa ia telah digariskan dalam Perlembagaan Pertubuhan Kesihatan Sedunia (WHO). Dalam mukadimah Perlembagaan tersebut, definisi kesihatan adalah 'keadaan kesihatan fizikal, mental dan sosial yang baik dan bukan hanya bebas daripada penyakit atau kelemahan'.

Hak kepada kesihatan ini juga telah digariskan di dalam pelbagai undang-undang hak asasi manusia antarabangsa. Artikel 25 UDHR telah menyatakan bahawa:

'Setiap orang adalah berhak kepada suatu taraf hidup yang mencukupi bagi kesihatan dan kesejahteraan dirinya dan keluarganya termasuklah makanan, pakaian, perumahan dan rawatan perubatan...'

Selain itu, hak yang sama turut digariskan dalam instrumen hak asasi manusia antarabangsa yang lain seperti:

- i. ICESCR – Artikel 12
- ii. CEDAW – Artikel 5 (e) (iv)
- iii. CRC – Artikel 11.1 (f) dan 12

Hak kepada kesihatan adalah saling berkait dan bergantung dengan hak asasi manusia yang lain. Sekiranya hak kepada kesihatan tidak dipenuhi, hak asasi manusia lain mungkin akan terjejas termasuk hak kepada makanan, perumahan, kerja, pendidikan, maruah, kehidupan, tiada diskriminasi, akses kepada maklumat, kebebasan berpersatuan, berhimpun dan sebagainya.

Hak kepada kesihatan adalah bersifat inklusif dan tidak hanya tertakluk kepada perkhidmatan kesihatan yang baik tetapi merangkumi pelbagai faktor sosio-ekonomi yang membolehkan seseorang individu menjalani kehidupan yang sihat. Antara penentu asas kepada kesihatan adalah seperti makanan dan nutrisi, perumahan, akses kepada air yang selamat untuk diminum, sanitasi, keadaan kerja yang selamat dan persekitaran yang sihat dan akses kepada pendidikan dan maklumat kesihatan.

Hak kepada kesihatan juga menyentuh mengenai aspek kebebasan di mana seseorang individu mempunyai hak untuk bebas daripada rawatan perubatan tanpa persetujuan, seperti sebagai eksperimen dan penyelidikan perubatan atau pensterilan paksa, dan untuk bebas daripada penyeksaan.

Semua fasiliti, alatan dan servis yang berkaitan dengan kesihatan perlu:

- Disediakan dalam kuantiti yang mencukupi.
- Boleh diakses secara fizikal (dalam jarak yang selamat untuk semua masyarakat termasuk kanak-kanak, remaja, warga emas, Orang Kurang Upaya (OKU) dan

golongan rentan), kewangan serta atas dasar tiada diskriminasi. Individu juga berhak untuk mencari, menerima dan berkongsi maklumat berkaitan kesihatan dalam format yang boleh diakses oleh semua termasuk golongan OKU.

- Menghormati etika kesihatan dan sesuai mengikut budaya.
- Sesuai secara kesihatan dan saintifik serta berkualiti. Secara khusus, ia memerlukan pegawai kesihatan yang terlatih, ubat dan peralatan hospital yang diiktiraf secara saintifik dan tidak tamat tempoh, air yang selamat serta sanitasi yang mencukupi.

f) Hak kepada alam sekitar yang sihat

Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu melalui Perisytiharan Stockholm 1972 dan diikuti dengan Perisytiharan Rio 1992 telah menekankan hubungkait antara perlindungan alam sekitar dan hak asasi manusia. Terdapat 3 dimensi hubungan antara hak asasi manusia dan alam sekitar iaitu:

- i. Alam sekitar yang bersih dan terpelihara adalah keperluan awal dan utama untuk setiap manusia menikmati hak asasi manusia (secara tidak langsung bermaksud pemeliharaan alam sekitar adalah merupakan tanggungjawab Negara bagi memastikan hak-hak asasi yang lain dapat dinikmati oleh setiap individu);
- ii. Hak asasi manusia, terutamanya akses kepada maklumat, penyertaan dalam membuat keputusan, dan akses kepada keadilan berkaitan isu alam sekitar, adalah penting untuk menghasilkan keputusan yang baik melibatkan impak alam sekitar (secara tidak langsung hak asasi manusia mesti dilaksanakan untuk memastikan perlindungan alam sekitar); dan
- iii. Hak kepada alam sekitar yang selamat, sihat dan ekologi seimbang adalah merupakan hak asasi manusia.

Tidak dinafikan bahawa operasi perniagaan, jika dijalankan bertujuan mendapatkan keuntungan semata-mata, tanpa mengambil kira tanggungjawab hak asasi manusia akan membawa kesan buruk kepada alam sekitar. Antara aktiviti-aktiviti perniagaan yang boleh menimbulkan isu alam sekitar adalah:

- i. Pengurusan serta pembuangan sisa toksik dan hasil buangan kilang yang tidak selamat;
- ii. Penebangan pokok secara berleluasa dan tiada program penanaman semula;
- iii. Pembakaran terbuka kawasan hutan atau ladang tanpa kawalan;
- iv. Penggunaan bahan kimia tanpa mengikut prosedur yang betul;

Kesan negatif kepada alam sekitar akibat daripada aktiviti perniagaan yang tidak bertanggungjawab termasuklah kekurangan sumber air, kekurangan sumber makanan laut, pencemaran udara dan alam sekitar, bencana alam serta kepupusan spesis haiwan. Semua kesan negatif ini akhirnya menyumbang kepada fenomena pemanasan global.

Selain itu, masyarakat orang asli adalah golongan yang terkesan secara langsung daripada kemusnahan ekosistem kerana kebergantungan mereka kepada sumber hutan. Perubahan iklim memburukkan lagi banyak kesan negatif terhadap kemusnahan alam sekitar serta memberikan kesan buruk kepada kesihatan manusia.

g) Kebebasan berpendapat dan bersuara

Kebebasan berpendapat dan bersuara merupakan salah satu hak asasi manusia yang amat penting bagi perkembangan penuh seseorang individu. Hak asasi ini merupakan asas kepada sebuah masyarakat yang bebas dan demokratik. Kedua-dua kebebasan ini adalah saling berkait di antara satu sama lain.

Artikel 19 UDHR telah menyatakan bahawa:

Setiap orang mempunyai hak kepada kebebasan berpendapat dan bersuara; hak ini termasuklah kebebasan menyatakan pendapat tanpa gangguan dan menuntut, menerima dan menyebarkan maklumat dan buah fikiran melalui sebarang media dan tanpa sempadan.

Selain itu, hak ini juga turut digariskan dengan lebih terperinci melalui Artikel 19 ICCPR.

Kebebasan berpendapat

Setiap individu berhak untuk mempunyai pendapat sendiri tanpa sebarang gangguan. Semua jenis pendapat adalah dilindungi termasuk daripada sudut politik, agama, sejarah, saintifik, dan moral. Sebarang usaha untuk memaksa seseorang individu untuk berpegang atau tidak berpegang kepada sesuatu pendapat adalah tidak dibenarkan.

Kebebasan bersuara

Kebebasan bersuara adalah perlu bagi merealisasikan prinsip ketelusan dan akauntabiliti yang seterusnya mendorong kepada perlindungan hak asasi manusia.

Walau bagaimanapun, kebebasan bersuara tidak mutlak dan tertakluk kepada sekatan tertentu yang munasabah dan berdasarkan undang-undang seperti berikut:

Bagi melindungi hak dan reputasi orang lain.

Bagi melindungi keselamatan negara, ketenteraman awam, kesihatan awam dan akhlak.

Kebebasan bersuara juga merangkumi pelbagai bentuk termasuk percakapan, penulisan, bahasa isyarat dan ungkapan bukan lisan seperti gambar dan bahan seni. Medium yang boleh digunakan juga adalah seperti buku, surat khabar, pamflet, poster, banner, pakaian. Ia juga termasuk visual audio serta elektronik dan internet.

Antara isu berkaitan hak kebebasan berpendapat dan bersuara di negara ini adalah penggunaan Akta Hasutan 1948, Akta Komunikasi dan Multimedia 1998 (terutamanya Seksyen 233), dan Akta Keselamatan Siber 2024; penentuan had kebebasan terutama menggunakan alasan keselamatan; sekatan kepada ucapan kebencian; perbezaan antara negara berkaitan sekatan kepada kebebasan tersebut, dan lain-lain lagi.

h) Hak kepada perumahan yang mencukupi

Undang-undang hak asasi manusia antarabangsa mengiktiraf bahawa setiap individu mempunyai hak kepada taraf hidup yang mencukupi termasuk hak kepada perumahan. Walau bagaimanapun, jutaan manusia di seluruh dunia yang masih hidup dalam keadaan yang memberi ancaman kepada nyawa dan kesihatan mereka sama ada di kawasan setinggan yang sesak, penempatan yang tidak formal atau tempat lain yang tidak menjamin hak dan maruah mereka sebagai seorang manusia.

Hak kepada perumahan diiktiraf sebagai salah satu elemen taraf hidup yang mencukupi di dalam UDHR dan juga ICESCR. Selain itu, triti hak asasi manusia antarabangsa juga telah mengiktiraf dan menyentuh mengenai hak kepada perumahan atau sebahagian daripada elemen tersebut.

Artikel 25 (1) UDHR

Setiap orang adalah berhak kepada satu taraf hidup yang mencukupi bagi kesihatan dan kesejahteraan dirinya dan keluarganya, termasuk makanan, pakaian, **perumahan**, penjagaan kesihatan, dan perkhidmatan sosial yang perlu serta hak kepada perlindungan ketika berlaku pengangguran, keuzuran, ketidakupayaan, menjadi balu, lanjut usia atau lain-lain kekurangan kehidupan dalam keadaan di luar kawalannya.

Hak kepada perumahan perlu dilihat dalam aspek yang lebih luas iaitu hak untuk hidup di sesuatu tempat dengan selamat, aman dan bermaruah. Antara ciri-ciri perumahan yang mencukupi adalah:

a) Mempunyai kebebasan

- Perlindungan terhadap pengusiran paksa dan pemusnahan serta perobohan sewenang-wenangnya rumah seseorang;
- Hak untuk bebas daripada gangguan terhadap rumah, privasi dan keluarga seseorang sewenang-wenangnya;
- Hak untuk memilih kediaman, untuk menentukan tempat tinggal dan kebebasan bergerak.

b) Mempunyai kelayakan

- Jaminan pemilikan.
- Pemulangan/pemulihan rumah, tanah dan harta.
- Akses kepada perumahan yang mencukupi secara sama rata dan tiada diskriminasi.
- Penyertaan dalam membuat keputusan yang berkaitan dengan perumahan di peringkat kebangsaan dan masyarakat.

Perumahan yang mencukupi perlu memenuhi elemen berikut:

- Jaminan pemilikan:** Menjamin perlindungan undang-undang terhadap pengusiran paksa, gangguan atau ancaman lain.
- Ketersediaan perkhidmatan, bahan, kemudahan dan infrastruktur:** Memastikan perumahan mempunyai kemudahan yang diperlukan untuk kesihatan, keselamatan, keselesaan dan nutrisi.
- Mampu milik:** Memastikan kos perumahan tidak menghalang penghuni daripada menikmati keperluan asas yang lain.
- Sesuai didiami:** Menjamin keselamatan fizikal dan perlindungan daripada ancaman kesihatan dan struktur berbahaya.
- Boleh akses:** Memenuhi keperluan khusus golongan rentan.
- Lokasi:** Memberi akses kepada peluang pekerjaan, perkhidmatan kesihatan, sekolah dan fasiliti penting lain.
- Ciri kebudayaan yang cukup:** Memastikan penghormatan terhadap identiti kebudayaan.

Antara isu semasa berkaitan hak kepada perumahan ialah pengusiran paksa; setinggan; pengenalan Akta Pembaharuan Semula Bandar; projek perumahan yang terbengkalai dan penipuan syarikat perumahan; gelandangan di ibu kota; dan lain-lain lagi.

i) Hak kepada air bersih

Air merupakan salah satu daripada sumber kehidupan yang paling penting bagi setiap manusia. Sumber air yang bersih dan sanitasi yang baik amat penting bagi menjamin kehidupan, kesihatan dan maruah seseorang manusia. Hak kepada air telah diiktiraf di peringkat antarabangsa oleh PBB sebagai sebahagian daripada hak asasi manusia.

Walaupun hak kepada air tidak digariskan secara spesifik sebagai hak asasi manusia dalam triti antarabangsa, namun begitu, akses kepada air bersih telah digariskan dalam beberapa triti antarabangsa seperti CRC, CEDAW, dan CRPD.

CRC: Artikel 24 (2) (c)

(c) Memerangi penyakit dan malnutrisi, termasuk dalam rangka kerja jagaan kesihatan primer, menerusi, antara lain, penggunaan teknologi yang mudah didapati serta penyediaan makanan berkhasiat dan air minum bersih yang secukupnya, dengan mempertimbangkan bahaya dan risiko pencemaran alam sekitar;

CEDAW: Artikel 14 (2) (h)

(h) Untuk menikmati keadaan hidup yang mencukupi, khususnya berhubung dengan perumahan, sanitasi, bekalan elektrik dan air, pengangkutan dan komunikasi.

CRPD: Artikel 28 (2) (a)

(a) Memastikan orang kurang upaya mempunyai akses yang sama kepada perkhidmatan air bersih, dan memastikan akses kepada perkhidmatan dan alat mampu bayar/mampu milik yang sewajarnya, serta bantuan lain untuk keperluan berkaitan ketidakupayaan.

Pada tahun 2010, Perhimpunan Agung PBB telah mengiktiraf hak kepada air sebagai salah satu hak asasi manusia menerusi Resolusi 64/292. Resolusi ini menyeru Negara dan organisasi antarabangsa untuk menyediakan sumber kewangan, membantu pembinaan kapasiti dan pemindahan teknologi untuk membantu negara, khususnya negara membangun, untuk menyediakan air minuman dan sanitasi yang selamat, bersih, mudah diakses dan berpatutan untuk semua.

Elemen utama hak kepada air adalah seperti berikut:

- i. Hak kepada air mengandungi **kebebasan** termasuk perlindungan daripada pemetongan air secara haram dan sewenang-wenangnya; larangan pencemaran sumber air secara haram; tiada diskriminasi dalam akses kepada air minuman dan sanitasi yang selamat terutamanya atas dasar status tanah atau rumah; tiada gangguan akses kepada bekalan air sedia ada, terutamanya kepada sumber air tradisional; dan memastikan keselamatan tidak terancam apabila mengakses air atau sanitasi di luar rumah.
- ii. Hak kepada air mengandungi **kelayakan** di mana akses kepada air minuman selamat yang minimum untuk kehidupan dan kesihatan; akses kepada air minuman dan sanitasi yang selamat di dalam tempat tahanan; serta penglibatan dalam membuat keputusan dalam perkara yang melibatkan air dan sanitasi di peringkat komuniti atau kebangsaan.
- iii. Sumber air kepada setiap individu perlu **mencukupi dan berterusan untuk kegunaan peribadi dan domestik**, termasuk air untuk minuman, mencuci pakaian, penyediaan makanan dan kebersihan diri dan kediaman. Hak kepada air adalah bagi menjamin kehidupan, kesihatan dan keperluan asas seseorang, namun begitu ia tidak bermaksud akses kepada air adalah tiada had. Menurut WHO, setiap individu memerlukan sekitar 50 ke 100 liter air untuk keperluan seharian.

- iv. Air yang digunakan perlu **selamat dan boleh diterima** yang bermaksud ia perlu bebas daripada mikrob dan parasit, kandungan kimia dan sisa radiologi yang boleh memberi ancaman kesihatan.
- v. Kemudahan air dan sanitasi mesti **boleh diakses secara fizikal** dan dalam jarak yang selamat kepada penduduk serta mengambil kira keperluan golongan rentan seperti OKU, wanita, kanak-kanak dan warga emas. Walaupun hak kepada air tidak menetapkan bahawa air dan sanitasi perlu disediakan di setiap rumah, namun begitu, ia perlu disediakan dalam jarak yang munasabah daripada rumah. Akses kepada air juga perlu disediakan di tempat awam seperti hospital, sekolah, tempat kerja, serta pusat tahanan dan kem pelarian.
- vi. Hak kepada air tidak bermaksud perkhidmatan air perlu disediakan secara percuma tetapi ia perlu disediakan dengan kos yang **mampu milik**. Sehubungan itu, kos perkhidmatan air dan sanitasi tidak seharusnya menjadi penghalang untuk setiap individu menikmati hak ini. Walau bagaimanapun, dalam keadaan tertentu, hak ini perlu disediakan secara percuma oleh pihak Kerajaan kepada individu atau isi rumah sekurang-kurangnya akses kepada air secara minimum.

j) Hak Orang Kurang Upaya (OKU)

OKU ialah mereka yang mempunyai ketidakupayaan fizikal, mental, intelek atau deria yang berpanjangan, dan apabila mereka berinteraksi dengan pelbagai halangan (sikap, fizikal, komunikasi, polisi dan teknologi) menghalang penyertaan mereka secara sepenuhnya dan berkesan dalam masyarakat secara saksama seperti orang lain.

Jabatan Kebajikan Masyarakat telah mewujudkan 7 kategori OKU untuk tujuan pendaftaran seperti berikut:

No.	Kategori	Penjelasan
1.	Kurang Upaya Pendengaran	Individu yang tidak dapat mendengar dengan jelas di kedua-dua belah telinga tanpa menggunakan alat bantuan pendengaran atau tidak dapat mendengar langsung walaupun dengan menggunakan alat bantuan pendengaran. Terdapat 4 tahap yang boleh dikategorikan sebagai OKU pendengaran, iaitu: Minima (<i>Mild</i>) - (20 - < 30 dB) (untuk orang dewasa) Sederhana (<i>Moderate</i>) - (30 - < 60 dB) Teruk (<i>Severe</i>) - (60 - < 90 dB) Sangat Teruk (<i>Profound</i>) - (> 90 dB)

2.	Kurang Upaya Penglihatan	Individu yang tidak dapat melihat atau mengalami penglihatan terhad sama ada di sebelah atau di kedua-dua belah mata walaupun dengan menggunakan alat bantu penglihatan seperti cermin mata atau kanta sentuh. OKU penglihatan yang dimaksudkan boleh dibahagi kepada: Buta (<i>Blind</i>) Penglihatan kurang daripada 3/60 pada mata yang lebih baik walaupun dengan menggunakan alat bantu penglihatan atau medan penglihatan kurang daripada 10 darjah daripada fixation; Penglihatan Terhad (<i>Low Vision/ Partially Sighted</i>) Penglihatan lebih teruk daripada 6/18 tetapi sama dengan atau lebih baik daripada 3/60 walaupun dengan menggunakan alat bantu penglihatan atau medan penglihatan kurang daripada 20 darjah daripada fixation.
3.	Kurang Upaya Fizikal	Seseorang yang mengalami ketidakupayaan anggota badan sama ada kehilangan fungsi atau tidak mempunyai satu anggota di mana-mana bahagian anggota badan termasuklah keadaan anggota yang tidak sempurna yang mana keadaan ini akan menjejaskan keupayaannya. Jenis yang termasuk dalam kategori ini ialah kerdil, kudung tangan atau kaki atau keduanya, kudung ibu jari tangan, lumpuh, <i>spina bifida</i>, <i>muscular dystrophy</i> dan <i>cerebral palsy</i>. Bagi kekurangan (<i>impairment</i>) yang tidak menjejaskan fungsi seperti kudung satu jari, mempunyai 6 jari atau lebih dan tidak ada atau kurang sempurna cuping telinga tidak dikategorikan sebagai kurang upaya fizikal.

4.	Masalah Pembelajaran	Seseorang yang menghadapi masalah kecerdasan otak yang tidak selaras dengan usia biologikalnya. Mereka yang tergolong dalam kategori ini ialah lembam, <i>down syndrome</i> , kurang upaya intelektual, <i>autisme</i> , <i>Attention Deficit Hyperactive Disorder (ADHD)</i> , masalah pembelajaran spesifik (<i>dyslexia</i> , <i>dyscalculia</i> , <i>dygraphia</i>) dan lewat perkembangan global (<i>global development delay</i>).
5.	Kurang Upaya Pertuturan	Individu yang mengalami masalah pertuturan tetapi boleh mendengar.
6.	Kurang Upaya Mental	Seseorang yang menghadapi penyakit mental yang teruk yang telah menjalani rawatan atau telah diberi diagnosis selama sekurang-kurangnya 2 tahun oleh Pakar Psikiatri. Akibat daripada penyakit yang dialami, mereka masih tidak berupaya untuk berfungsi sama ada sebahagian atau sepenuhnya dalam hal berkaitan dirinya atau perhubungan dalam masyarakat walaupun setelah menjalani rawatan psikiatri. Antara jenis-jenis penyakit mental tersebut adalah <i>Skizofrenia</i> , <i>Mood Disorder</i> dan <i>Organic Mental Disorder</i> yang serius dan kronik.
7.	Kurang Upaya Pelbagai	Individu yang mengalami lebih daripada satu jenis ketidakupayaan dan secara umumnya tidak sesuai diklasifikasikan di bawah mana-mana lima (5) kategori lain yang sedia ada. Contohnya, seorang individu yang mengalami 2 jenis ketidakupayaan dari segi penglihatan dan pendengaran akan didaftarkan dalam kategori kurang upaya pelbagai.

Sumber: <https://www.jkm.gov.my/main/article/pendaftaran-orang-kurang-upaya-oku>

Halangan yang dihadapi oleh OKU:

Halangan Fizikal

- Bangunan tanpa laluan khas atau lif
- Pengangkutan awam yang tidak mesra OKU
- Laluan pejalan kaki yang tidak sesuai untuk kerusi roda atau tongkat

Halangan Komunikasi

- a. Tiada jurubahasa isyarat
- b. Video tanpa sarikata
- c. Laman web atau aplikasi yang sukar digunakan oleh orang buta atau rabun

Halangan Sikap

- a. Sikap negatif atau diskriminasi
- b. Anggapan bahawa OKU tidak mampu buat sesuatu
- c. Stigma dan pengasingan dalam masyarakat

Halangan Dasar & Sistem

- a. Undang-undang atau polisi yang tidak ambil kira keperluan OKU
- b. Kurang peluang dalam pendidikan dan pekerjaan
- c. Hak OKU yang tidak dilindungi sepenuhnya

Halangan Teknologi

- a. Teknologi yang tidak mesra OKU (contoh: skrin sentuh tanpa pilihan lain)
- b. Harga alat bantuan yang mahal

Malaysia telah menjadi negara ahli kepada Konvensyen mengenai Hak Orang Kurang Upaya 2006 (CRPD) pada tahun 2010.

191 negara daripada 197 negara ahli Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu telah meratifikasi CRPD. Prinsip-prinsip dalam Konvensyen ini adalah:

- i. Menghormati maruah diri, autonomi individu termasuk kebebasan untuk membuat pilihan sendiri, dan kebebasan hidup secara berdikari;
- ii. Tiada diskriminasi;
- iii. Penyertaan dan penglibatan penuh serta berkesan dalam masyarakat;
- iv. Menghormati perbezaan dan menerima OKU sebagai sebahagian daripada kepelbagaian dan kemanusiaan;
- v. Kesaksamaan peluang;
- vi. Aksesibiliti (kemudahan untuk OKU mencapai perkhidmatan dan tempat awam);
- vii. Kesaksamaan antara lelaki dan perempuan;
- viii. Menghormati keupayaan kanak-kanak OKU yang sedang berkembang dan hak mereka untuk mengekalkan identiti diri.

**Kesemua isu yang disenaraikan di sini adalah sekadar rujukan dan boleh ditambahbaik oleh fasilitator. Fasilitator juga boleh menggunakan isu hak asasi manusia lain yang dirasakan bersesuaian untuk digunakan dalam sesi ini.*

SESI 4

TRITI HAK ASASI MANUSIA ANTARABANGSA

SESI 4: TRITI HAK ASASI MANUSIA ANTARABANGSA

Objektif	i. Peserta dapat mempelajari mengenai sembilan triti utama mengenai hak asasi manusia di peringkat antarabangsa dan keperluan untuk sesebuah negara menandatangani triti tersebut. ii. Peserta mengetahui triti yang telah diratifikasi oleh Malaysia dan peranan Kerajaan dalam memenuhi triti berkenaan.
Kaedah pelaksanaan	Ceramah dan aktiviti.
Tempoh masa	1 Jam
Sila imbas kod QR untuk muat turun persembahan slaid	

Ceramah

Fasilitator akan menerangkan dengan lebih terperinci mengenai sembilan triti atau konvensyen hak asasi manusia di peringkat antarabangsa serta status ratifikasi oleh Malaysia.

Penceramah boleh memilih sama ada ingin menerangkan hanya sebahagian daripada triti atau kesemua triti yang ada tertakluk kepada kesesuaian masa.

Penceramah boleh merujuk nota rujukan seperti yang telah disediakan dalam modul ini di muka surat 63.

Aktiviti 8: Teka Nama Triti Itu

Tujuan:

Aktiviti ini bertujuan untuk menguji kadar kefahaman peserta mengenai topik yang telah dibincangkan melalui aktiviti kuiz secara berkumpulan.

Bahan Diperlukan:

Kad yang mengandungi 9 nama triti dan maklumat ringkas berkaitan triti tersebut.

Cadangan Tempoh Masa:

15 ke 30 minit

Kaedah Pelaksanaan:

- Setiap kumpulan akan diberikan potongan sembilan nama triti hak asasi manusia antarabangsa.
- Fasilitator akan membacakan maklumat ringkas mengenai sesebuah triti tersebut dan setiap kumpulan akan cuba untuk meneka apakah nama triti yang dimaksudkan berdasarkan maklumat ringkas yang dibaca oleh penceramah.
- Kumpulan yang berjaya menjawab dengan cepat, tepat dan paling banyak akan dipilih sebagai pemenang.
- Senarai maklumat ringkas sembilan (9) konvensyen hak asasi manusia adalah seperti berikut:

Maklumat ringkas	Nama Konvensyen
Diterima pakai pada tahun 1966, perjanjian ini melindungi kebebasan individu dan hak sivil seperti hak untuk hidup, kebebasan bersuara, beragama, berhimpun, mendapat perbicaraan yang adil, serta perlindungan daripada penyeksaan, penahanan atau penangkapan sewenang-wenangnya. Ia juga menggalakkan penyertaan politik dan pilihan raya bebas.	ICCPR
Diterima pakai pada tahun 1966, perjanjian ini menjamin hak seperti akses kepada pendidikan, penjagaan kesihatan, keselamatan sosial, keadaan kerja yang adil, dan taraf hidup yang mencukupi. Fokus utamanya ialah keadilan sosial dan maruah hidup untuk semua.	ICESCR
Diterima pakai pada tahun 1965, ia bertujuan menghapuskan semua bentuk diskriminasi kaum dan memupuk pemahaman serta kesamarataan antara kaum. Negara-negara digesa memansuhkan undang-undang atau dasar yang bersifat perkauman.	ICERD
Diterima pakai pada tahun 1979, ia dikenali sebagai piagam antarabangsa untuk hak wanita. Ia menekankan kesaksamaan gender dan melindungi hak wanita dalam pendidikan, pekerjaan, penjagaan kesihatan, kehidupan keluarga, dan penyertaan politik.	CEDAW

Diterima pakai pada tahun 1984, triti ini melarang sebarang bentuk penyeksaan dalam apa jua keadaan. Negara-negara mesti menyiasat, menghukum pelaku penyeksaan, dan memberi keadilan kepada mangsa.	UNCAT
Diterima pakai pada tahun 1989, ia menetapkan hak sivil, politik, ekonomi, sosial dan budaya bagi semua kanak-kanak. Ia menekankan kepentingan terbaik kanak-kanak, perlindungan daripada penderaan, hak kepada pendidikan, dan hak untuk menyuarakan pandangan.	CRC
Diterima pakai pada tahun 1990, konvensyen ini melindungi hak pekerja migran dan keluarga mereka, tanpa mengira status dokumentasi. Ia menjamin layanan adil, perlindungan daripada penderaan, serta akses kepada pendidikan, kesihatan dan perlindungan undang-undang.	ICMW
Diterima pakai pada tahun 2006, ia mempromosikan maruah, kesaksamaan dan penyertaan penuh orang kurang upaya dalam semua aspek kehidupan. Ini termasuk akses kepada pendidikan, pekerjaan, penjagaan kesihatan, dan kehidupan berdikari.	CRPD
Diterima pakai pada tahun 2006, triti ini melindungi individu daripada menghadapi kehilangan paksa (di mana individu diculik atau ditahan secara rahsia oleh pihak berkuasa). Ia mengiktiraf hak setiap orang untuk tidak dihilangkan dan mewajibkan negara menyiasat dan menghukum pelaku.	ICPED

Aktiviti 9: Ini Cerita Kami

Tujuan:

Aktiviti ini bertujuan untuk melihat sama ada peserta dapat mengaitkan isu hak asasi manusia yang mungkin berlaku dengan perlindungan yang telah digariskan dalam triti hak asasi manusia antarabangsa yang berkaitan.

Bahan Diperlukan:

- Kad senario (boleh disediakan oleh fasilitator atau peserta boleh cipta sendiri)
- Props mudah (jika ada): selendang, fail, kertas, dan lain-lain.
- Kertas mahjong atau papan putih (untuk catatan selepas lakonan)
- Pen Marker

 Cadangan Tempoh Masa:

30 ke 40 minit

 Kaedah Pelaksanaan:

- a) Fasilitator mulakan dengan memperkenalkan tujuan aktiviti dan bagaimana drama boleh digunakan untuk menonjolkan mesej hak asasi.
- b) Peserta dibahagikan kepada beberapa kumpulan (8 - 10 orang setiap kumpulan).
- c) Setiap kumpulan diberikan kad senario yang menggambarkan satu bentuk pencabulan hak asasi manusia, antara contoh senario yang boleh digunakan adalah:
 - **Senario 1:** Majikan hanya mengambil pekerja dari satu kaum tertentu walaupun ada calon lain yang lebih layak.
 - **Senario 2:** Orang yang tidak bersalah dipenjara bertahun-tahun tanpa akses kepada peguam.
 - **Senario 3:** Seorang pekerja diberhentikan kerja tanpa notis dan tidak diberi pampasan.
 - **Senario 4:** Seorang wanita tidak diberi kenaikan pangkat kerana dia hamil.
 - **Senario 5:** Seorang tahanan dipukul oleh polis semasa soal siasat.
 - **Senario 6:** Seorang kanak-kanak bekerja di kedai dari pagi hingga malam tanpa ke sekolah.
 - **Senario 7:** Seorang pekerja migran tidak dibayar gaji selama dua bulan.
 - **Senario 8:** Pelajar berkerusi roda tidak dapat masuk ke kelas kerana tiada laluan sesuai.
 - **Senario 9:** Seorang wartawan hilang selepas melaporkan isu hak asasi manusia dan keluarganya tidak dimaklumkan.
- d) Setiap kumpulan perlu berbincang dan menyediakan skrip ringkas berdasarkan situasi yang telah diberikan kepada mereka.
- e) Seterusnya, setiap kumpulan mempersembahkan drama pendek mereka di hadapan peserta lain. Setiap kumpulan perlu mengambil kira beberapa aspek dalam lakonan mereka seperti:
 - Apa yang berlaku dalam cerita ini?
 - Hak apa yang telah dicabuli?
 - Konvensyen mana yang berkaitan?
 - Apa penyelesaian yang dicadangkan?

- f) Fasilitator membantu merumuskan pembelajaran dengan mengaitkan aktiviti tersebut dengan triti antarabangsa.

Nota Rujukan Fasilitator

Sembilan Triti Hak Asasi Manusia Antarabangsa Utama

Bagi melindungi hak asasi manusia di peringkat antarabangsa, sembilan (9) instrumen hak asasi manusia antarabangsa utama telah diterimapai oleh PBB bagi menghurai dan menguatkuasa hak-hak yang terkandung dalam UDHR.

Setiap daripada triti ini mempunyai badan triti yang dianggotai oleh pakar bebas yang dilantik berdasarkan pengetahuan mereka dalam bidang hak asasi manusia. Badan triti ini bertanggungjawab untuk memantau pelaksanaan triti oleh setiap Negara Ahli. Setiap Negara Ahli mempunyai tanggungjawab untuk mengambil langkah sewajarnya bagi memastikan setiap individu di negara tersebut dapat menikmati hak seperti yang digariskan dalam triti yang disertai.

Apabila sesebuah Negara meratifikasi triti hak asasi manusia antarabangsa, ia mempunyai tanggungjawab undang-undang untuk melaksanakan hak-hak di dalam triti tersebut. Sehubungan itu, Negara Ahli perlu mengambil langkah untuk menggubal atau menambahbaik undang-undang domestik agar selari dengan peruntukan di bawah triti hak asasi manusia antarabangsa yang telah diratifikasi. Negara Ahli juga mempunyai tanggungjawab untuk menyerahkan laporan berkala kepada badan triti mengenai pelaksanaan hak-hak asasi di bawah triti tersebut.

Senarai triti yang telah diratifikasi oleh Malaysia adalah seperti berikut:

Triti	Telah diratifikasi oleh Malaysia	Belum diratifikasi oleh Malaysia	Tahun ratifikasi oleh Malaysia
Konvensyen Antarabangsa mengenai Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Perkauman 1965 (ICERD)		x	
Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Sivil dan Politik 1966 (ICCPR)		x	
Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Ekonomi, Sosial dan Budaya 1966 (ICESCR)		x	

Konvensyen Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Terhadap Wanita 1979 (CEDAW)	x		1995
Konvensyen Menentang Penyeksaan dan Layanan atau Hukuman yang Zalim, Tidak Berperikemanusiaan atau Menjatuhkan Maruah 1984 (UNCAT)		x	
Konvensyen mengenai Hak Kanak-Kanak 1989 (CRC)	x		1995
Konvensyen Antarabangsa mengenai Perlindungan Hak Semua Pekerja Migran dan Anggota Keluarga Mereka 1990 (ICMW)		x	
Konvensyen Antarabangsa untuk Perlindungan Semua Orang dari Kehilangan Paksa 2006 (ICPED)		x	
Konvensyen mengenai Hak Orang Kurang Upaya 2006 (CRPD)	x		2010

Penerangan ringkas mengenai perjanjian atau triti utama mengenai hak asasi manusia tersebut adalah seperti berikut:

Konvensyen Antarabangsa mengenai Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Kaum 1965 (ICERD)

Konvensyen ini menghalang segala bentuk diskriminasi perkauman dalam ruang politik, ekonomi, sosial dan budaya. Ia mengandungi 25 Artikel di mana Artikel 1 memberikan definisi 'diskriminasi kaum' sebagai apa-apa perbezaan, pengecualian, sekatan atau keutamaan berdasarkan bangsa, warna kulit, keturunan, kaum atau asal usul etnik yang mempunyai tujuan atau kesan membatalkan atau menjejaskan pengiktirafan, penikmatan atau penggunaan yang sama rata hak asasi manusia dan kebebasan asasi dalam politik, ekonomi, sosial, budaya atau bidang kehidupan awam yang lain.

Artikel 2 hingga 7 menyenaraikan tanggungjawab negara ahli untuk mengambil segala langkah untuk menghapuskan diskriminasi kaum dan mempromosi kesefahaman antara kaum, mencegah pemisahan kaum dan apartheid, mengutuk propaganda dan organisasi yang

berasaskan idea ketuanan satu kaum, menjamin hak sama rata untuk setiap kaum, menubuhkan tribunal untuk memberi perlindungan dan remedi berkaitan diskriminasi kaum dan mengambil pendekatan yang segera serta efektif melalui pengajaran, pendidikan, budaya dan maklumat untuk melawan prejudis yang menyebabkan diskriminasi kaum serta mempromosi kesefahaman dan toleransi.

Artikel selebihnya memperuntukkan pemilihan Jawatankuasa Penghapusan Diskriminasi Perkauman (Jawatankuasa CERD) untuk memantau pelaksanaan Konvensyen (Artikel 8); keperluan negara ahli mengemukakan secara berkala laporan mengenai pelaksanaan tanggungjawab mereka untuk diteliti oleh Jawatankuasa CERD (Artikel 9); membenarkan Jawatankuasa CERD memeriksa aduan individu terhadap pemerintah di mana pihak-pihak negara yang bersangkutan telah sepakat (Artikel 14); dan urusan berkaitan prosedur dan pentadbiran konvensyen (Artikel 15 – 25).

182 negara daripada 197 negara ahli PBB telah meratifikasi ICERD. Malaysia antara 15 negara yang masih belum meratifikasi perjanjian ini.

Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Sivil dan Politik 1966 (ICCPR)

ICCPR, Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Ekonomi, Sosial dan Budaya (ICESCR) dan UDHR adalah merupakan Rang Undang-Undang Hak Asasi Manusia Antarabangsa. ICCPR menyenaraikan hak-hak sivil dan politik setiap individu yang harus dihormati, dilindungi dan dipenuhi oleh negara ahli. ICCPR mengandungi 53 Artikel.

Artikel 1 mengiktiraf hak semua orang untuk menentukan nasib sendiri.

Artikel 2 - 5 mempertanggungjawabkan negara ahli membuat undang-undang untuk menguatkuasa hak-hak di dalam ICCPR, tiada diskriminasi dalam menikmati hak-hak tersebut termasuk untuk wanita, dan hak berkenaan hanya boleh dibatasi pada masa darurat yang mengancam keselamatan negara kecuali untuk beberapa hak mutlak seperti hak untuk hidup, kebebasan dari penyeksaan dan perlindungan daripada perhambaan.

Artikel 6 - 27 menyenaraikan hak-hak tersebut antaranya hak untuk hidup dan bebas dari penyeksaan serta perhambaan (Artikel 6, 7 dan 8); kebebasan dan keselamatan diri, layanan secara kemanusiaan dalam tahanan, dan penahanan tidak digunakan kerana kegagalan memenuhi tanggungjawab kontrak (Artikel 9 - 11); keadilan

prosedur dalam undang-undang, perbicaraan yang adil dan tidak berat sebelah, anggapan tidak bersalah, perlindungan daripada undang-undang retrospektif dan pengiktirafan sebagai individu di hadapan undang-undang (Artikel 14, 15 dan 16); kebebasan bergerak, kebebasan pemikiran, hati nurani dan agama, ucapan, pergaulan dan perhimpunan, hak berkeluarga, hak kewarganegaraan, dan hak privasi (Artikel 12, 13, 17 - 24); larangan melakukan sebarang propaganda untuk perang dan kebencian (Artikel 20); penyertaan politik dan hak memilih kerajaan (Artikel 25); hak minoriti dan persamaan di hadapan undang-undang (Artikel 26 dan 27).

Artikel selebihnya mengatur penubuhan Jawatankuasa Hak Asasi Manusia untuk memantau pelaksanaan ICCPR serta prosedur aduan dan pentadbiran Kovenan.

174 daripada 197 negara ahli PBB telah meratifikasi ICCPR. Malaysia antara 23 buah negara yang masih belum meratifikasi perjanjian ini.

Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Ekonomi, Sosial dan Budaya 1966 (ICESCR)

ICESCR adalah sebahagian daripada Rang Undang-Undang Hak Asasi Manusia Antarabangsa. Ia memperuntukkan hak setiap individu dari segi ekonomi, sosial dan budaya yang harus dihormati, dipenuhi dan dilindungi oleh negara ahli. ICESCR mengandungi 31 Artikel.

Artikel 1 mengiktiraf hak setiap individu menentukan nasib sendiri.

Artikel 2 – 3 menyenaraikan prinsip asas iaitu realisasi progresif; hak sama rata dan tiada diskriminasi; dan pembatasan hak mengikut undang-undang hanya untuk menjaga kebajikan umum dalam masyarakat demokratik.

Artikel 6 - 15 menyenaraikan hak-hak ekonomi, sosial dan budaya seperti hak kepada pekerjaan, hak keselamatan sosial, hak kesatuan sekerja, bantuan kepada keluarga, hak kepada taraf hidup yang memadai, akses kepada kesihatan, hak kepada pendidikan dan penyertaan dalam kebudayaan.

Artikel 16 – 31 adalah berkaitan laporan dan pemantauan pelaksanaan, ratifikasi, penguatkuasaan dan pindaan ICESCR.

173 daripada 197 negara ahli PBB telah meratifikasi perjanjian ini. Malaysia antara 24 negara yang masih belum meratifikasi perjanjian ini.

Konvensyen Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Terhadap Wanita 1979 (CEDAW)

Bermatlamat memastikan wanita mempunyai hak yang sama rata dari segi sivil, politik, sosial dan budaya serta menghapuskan segala bentuk diskriminasi terhadap wanita. CEDAW mengandungi 30 Artikel.

Artikel 1 mendefinisikan 'diskriminasi terhadap wanita' sebagai apa-apa perbezaan, pengecualian atau sekatan yang dibuat berdasarkan jantina yang mempunyai kesan atau tujuan menjejaskan atau membatalkan pengiktirafan, penikmatan atau penggunaan hak asasi manusia dan kebebasan asasi dalam bidang politik, ekonomi, sosial, budaya, sivil atau bidang lain oleh wanita tanpa mengira status perkahwinan mereka, dan atas dasar kesetaraan lelaki dan wanita.

Artikel 2 – 6 mempertanggungjawabkan negara ahli untuk mengambil langkah perundangan, pendidikan, dasar dan amalan untuk menghapuskan diskriminasi terhadap wanita dalam bidang politik, sosial, ekonomi dan budaya dan membenarkan langkah khas sementara untuk mencapai kesetaraan.

Artikel 7 – 16 mempertanggungjawabkan negara ahli agar mengambil langkah untuk memastikan wanita mendapat hak yang sama rata untuk menyertai kehidupan politik dan awam; menyertai kerajaan dan badan bukan kerajaan; mendapat kerakyatan; kesamarataan dalam bidang pendidikan, pekerjaan, penjagaan kesihatan serta kehidupan ekonomi dan sosial; bantuan kepada wanita di pedalaman; kesamarataan dari segi undang-undang dan perkahwinan.

Artikel 17 - 22 menubuhkan Jawatankuasa Penghapusan Diskriminasi Terhadap Wanita (Jawatankuasa CEDAW), pemantauan pelaksanaan CEDAW dan pelaporan oleh negara ahli. Manakala Artikel 23 - 30 adalah berkaitan ratifikasi, penafsiran konvensyen, dan pertikaian antara negara ahli berkaitan konvensyen.

189 daripada 197 negara ahli PBB telah meratifikasi perjanjian ini.

Konvensyen Menentang Penyeksaan dan Layanan atau Hukuman yang Zalim, Tidak Berperikemanusiaan atau Menjatuhkan Maruah 1984 (UNCAT)

Memerlukan negara mengambil langkah yang efektif untuk menyekat penyeksaan daripada berlaku di bawah bidang kuasa mereka. Ia juga menghalang negara daripada memindahkan mana-mana individu ke tempat di mana individu berkenaan akan terdedah kepada penyeksaan. Konvensyen ini mengandungi 33 Artikel.

Artikel 1 memberikan takrifan 'penyiksaan' sebagai kesakitan dan penderitaan yang teruk (fizikal atau mental) akibat daripada perbuatan yang disengajakan untuk tujuan tertentu seperti mendapatkan maklumat atau pengakuan, satu bentuk hukuman, ugutan atau diskriminasi dan sebagainya disebabkan hasutan atau kebenaran atau di bawah pengetahuan kakitangan kerajaan atau individu yang bertindak atas kapasiti rasmi.

Artikel 2 – 16 menyenaraikan tanggungjawab negara ahli antaranya pencegahan penyiksaan dan kemutlakannya; *non-refoulement*; menjadikan penyiksaan satu jenayah; bidang kuasa negara ahli ke atas penyiksaan; urusan penjagaan dan prosedur siasatan; ekstradisi, pendakwaan dan bantuan perundangan bersama; pendidikan dan latihan; semakan semula prosedur penahanan; siasatan yang segera dan bebas; prosedur aduan; hak mangsa kepada penyelesaian dan pemulihan; bukti diperolehi melalui penyiksaan tidak boleh diterima; dan, pencegahan layanan dan hukuman yang kejam, tidak berperikemanusiaan atau menjatuhkan maruah. Artikel 17 – 24 adalah berkaitan penubuhan Jawatankuasa Menentang Penyiksaan (Jawatankuasa CAT) untuk memantau pelaksanaan konvensyen. Artikel selebihnya iaitu 25 - 31 adalah berkaitan pematuhan, ratifikasi dan penafsiran konvensyen.

175 daripada 197 negara ahli telah meratifikasi perjanjian ini. Malaysia antara 22 negara yang masih belum meratifikasi perjanjian ini.

Konvensyen mengenai Hak Kanak-kanak 1989 (CRC)

Mentakrifkan kanak-kanak sebagai individu yang berusia di bawah 18 tahun (Artikel 1). Konvensyen ini mengandungi 54 Artikel yang menggariskan hak kanak-kanak yang merangkumi antaranya kanak-kanak tidak boleh dieksploitasi sebagai buruh yang murah (*child labour*) dan direkrut sebagai angkatan tentera; hak kepada makanan berkhasiat; prinsip kepentingan terbaik kanak-kanak; air yang bersih; penjagaan kesihatan; pendidikan percuma; kelangsungan dan pembangunan kehidupan; hak kepada kebudayaan; agama; dan bahasa (Artikel 2 – 41).

Artikel 42 – 45 menubuhkan Jawatankuasa Hak Kanak-Kanak (Jawatankuasa CRC) untuk memantau pelaksanaan CRC. Manakala Artikel 46 – 54 adalah berkaitan ratifikasi, pindaan dan pentadbiran Konvensyen tersebut.

196 daripada 197 negara ahli telah meratifikasi perjanjian ini termasuk Malaysia.

Konvensyen Antarabangsa mengenai Perlindungan Hak Semua Pekerja Migran dan Anggota Keluarga Mereka 1990 (ICMW)

Konvensyen ini berusaha untuk menjamin kesamarataan layanan dan persekitaran pekerjaan bagi pekerja-pekerja migran sebagaimana yang dinikmati oleh pekerja tempatan. Ia berdasarkan kepada idea asas bahawa setiap pekerja migran seharusnya mendapat perlindungan yang asasi dalam pekerjaan. Konvensyen ini mengandungi 93 Artikel yang dibahagikan kepada 9 bahagian.

Bahagian 1 (Artikel 1 – 6) menyentuh mengenai skop konvensyen dan definisi, antaranya definisi pekerja migran adalah seseorang yang akan terlibat, sedang terlibat atau telah terlibat dalam aktiviti bergaji di negara yang dia bukan warganegara.

Bahagian 2 iaitu Artikel 7 menetapkan prinsip tiada diskriminasi dari segi hak asasi untuk pekerja migran dan keluarga mereka.

Bahagian 3 (Artikel 8 – 35) menyenaraikan hak asasi semua pekerja migran dan keluarga mereka antaranya hak kepada kehidupan; perlindungan daripada pengeksaan dan perhambaan; kebebasan berfikir dan mempunyai pandangan; perlindungan daripada penahanan arbitrari; hak kepada pendidikan dan untuk mendaftar kelahiran serta kewarganegaraan untuk anak dan akses kepada rawatan kesihatan.

Bahagian 4 (Artikel 36 – 56) menyenaraikan hak yang khusus untuk pekerja migran dan keluarga mereka yang berdokumen termasuk hak untuk dimaklumkan tentang syarat-syarat dan keperluan yang perlu mereka penuhi untuk bekerja di negara berkenaan; hak untuk bergerak dan tinggal; hak untuk mengundi bagi negara asal; layanan yang sama rata dengan pekerja tempatan; perlindungan untuk penyatuan keluarga; dan hak memindahkan pendapatan yang diperolehi.

Bahagian 5 (Artikel 57 – 63) adalah peruntukan yang terpakai untuk pekerja migran yang khusus, bahagian 6 (Artikel 64 – 71) menyentuh promosi keadaan yang sihat, adil, berperikemanusiaan dan sah berkaitan dengan migrasi di peringkat antarabangsa oleh pekerja dan anggota keluarga mereka, bahagian 7 (Artikel 72 – 78) berkaitan penubuhan Jawatankuasa Pekerja Migran (Jawatankuasa CMW) untuk memantau pelaksanaan konvensyen, bahagian 8 (Artikel 79 – 84) berkaitan peruntukan umum dan bahagian 9 (Artikel 85 – 93) berkaitan pentadbiran konvensyen.

60 daripada 197 negara ahli telah meratifikasi perjanjian ini. Malaysia antara 137 negara yang masih belum meratifikasi perjanjian ini.

Konvensyen Antarabangsa untuk Perlindungan Semua Orang dari Kehilangan Paksa 2006 (ICPED)

Konvensyen ini menetapkan tanggungjawab ke atas negara untuk melindungi seseorang daripada diculik atau dipenjarakan secara rahsia oleh negara atau organisasi politik atau pihak ketiga dengan kebenaran, sokongan, atau persetujuan negara atau organisasi politik, diikuti dengan keengganan untuk mengakui nasib dan keberadaan orang itu, dengan tujuan meletakkan mangsa di luar perlindungan undang-undang. Konvensyen ini mengandungi 45 Artikel.

Artikel 2 mentakrifkan 'kehilangan paksa' sebagai penangkapan, penahanan, penculikan atau bentuk lain dari penafian kebebasan oleh ejen negara atau individu atau kumpulan orang yang bertindak dengan kebenaran, sokongan atau persetujuan negara, diikuti dengan tidak mengakui penafian kebebasan atau penyembunyian keadaan atau keberadaan orang yang hilang, yang menjadikan orang tersebut di luar perlindungan undang-undang.

ICPED terbahagi kepada 3 bahagian iaitu bahagian 1 (Artikel 1 – 25) menyenaraikan tanggungjawab negara ahli untuk menjadikan kehilangan paksa satu kesalahan jenayah; menetapkan hukuman untuk pelaku; menyiasat dakwaan kehilangan paksa; menjamin hak untuk melaporkan kes kehilangan paksa; ekstradisi; kerjasama antara negara berkaitan kes kehilangan paksa dan hak mangsa kepada kebenaran. Bahagian 2 (Artikel 26 – 36) berkaitan penubuhan Jawatankuasa mengenai Kehilangan Paksa (Jawatankuasa CED), pelaporan negara ahli dan aduan kepada Jawatankuasa CED. Bahagian 3 (Artikel 37 – 45) adalah berkaitan ratifikasi, pertikaian penafsiran dan pindaan kepada konvensyen.

77 daripada 197 negara ahli telah meratifikasi perjanjian ini. Malaysia bersama 120 negara masih belum meratifikasi perjanjian ini.

Konvensyen Mengenai Hak Orang Kurang Upaya 2006 (CRPD)

Tujuan Konvensyen ini adalah untuk mempromosi, melindungi dan memastikan semua Orang Kurang Upaya (OKU) menikmati sepenuhnya dan sama rata semua hak asasi manusia dan kebebasan asasi, dan untuk mempromosikan penghormatan terhadap maruah diri mereka. Konvensyen ini mengandungi 50 Artikel.

Artikel 3 menyenaraikan prinsip asas CRPD iaitu menghormati maruah diri, autonomi individu termasuk kebebasan untuk membuat pilihan sendiri, dan kebebasan diri; tiada diskriminasi; penyertaan dan kemasukan sepenuhnya dan berkesan dalam masyarakat;

menghormati perbezaan dan penerimaan OKU sebagai sebahagian daripada kepelbagaian dan kemanusiaan; kesaksamaan peluang; kebolehcapaian; persamaan antara lelaki dan wanita; menghormati perubahan kapasiti kanak-kanak kurang upaya dan menghormati hak kanak-kanak kurang upaya untuk mengekalkan identiti mereka.

Artikel 9 – 30 menyenaraikan hak asasi OKU antaranya hak kehidupan; situasi risiko dan kecemasan kemanusiaan; pengiktirafan yang sama di hadapan undang-undang; akses kepada keadilan; kebebasan dan keselamatan individu; perlindungan daripada penyeksaan atau layanan dan hukuman yang kejam, tidak berperikemanusiaan atau menjatuhkan maruah; bebas dari eksploitasi, keganasan dan penderaan; melindungi integriti individu; kebebasan bergerak dan kewarganegaraan; hidup berdikari dan dimasukkan dalam komuniti; mobiliti peribadi; kebebasan bersuara dan pendapat, dan akses kepada maklumat; menghormati privasi; menghormati rumah dan keluarga; pendidikan; kesihatan; pemulihan; pekerjaan; taraf hidup dan perlindungan sosial yang mencukupi; penyertaan dalam kehidupan politik dan awam; penyertaan dalam kehidupan budaya, rekreasi, riadah dan sukan.

Artikel 31 – 50 adalah berkaitan penyimpanan data dan statistik, kerjasama antarabangsa, penubuhan Jawatankuasa berkenaan Hak OKU, pelaporan negara ahli, ratifikasi, penafsiran konvensyen dan pentadbirannya.

Malaysia bersama 191 daripada 197 negara ahli telah meratifikasi perjanjian ini.

SESI 5

PELAN TINDAKAN BELIA PEDULI HAK

SESI 5: PELAN TINDAKAN BELIA PEDULI HAK

Objektif	i. Peserta dapat membincangkan mengenai peranan yang boleh dimainkan oleh golongan belia dalam usaha menyebarluas pengetahuan hak asasi manusia serta peranan mereka dalam memastikan hak asasi manusia dilindungi pada setiap masa.
Kaedah pelaksanaan	Perbincangan berkumpulan dan aktiviti 'Flower Diagram'.
Bahan keperluan	Kertas Manila, Mounting Board Hitam, Marker, Pen pelbagai warna, Gunting, dan Gam.
Tempoh masa	2 Jam (1 Jam perbincangan dan 1 Jam pembentangan)

Aktiviti 9: "Flower Diagram"

- Setiap kumpulan akan dipecahkan mengikut universiti, kolej, kelab, persatuan dan organisasi masing-masing.
- Peserta akan membincangkan mengenai pelan tindakan belia peduli hak dalam kumpulan masing-masing. Pelan tindakan tersebut akan memfokuskan mengenai cadangan tindakan yang boleh dilakukan oleh mereka sebagai seorang belia dalam mempromosi hak asasi manusia di institusi masing-masing.
- Berdasarkan kreativiti masing-masing, setiap kumpulan perlu menghasilkan satu 'bunga' yang melambangkan setiap tindakan atau aktiviti yang boleh dijalankan oleh mereka.
- Seterusnya, setiap kumpulan akan membentangkan pelan tindakan tersebut di hadapan.

UJIAN KEFAHAMAN BELIA PEDULI HAK

UJIAN KEFAHAMAN BELIA PEDULI HAK

1. Antara berikut, yang manakah TIDAK BENAR tentang hak asasi manusia?

- a. Hak asasi manusia adalah mutlak
- b. Hak asasi manusia adalah hak yang secara fitrahnya dimiliki setiap manusia tanpa mengira sebarang perbezaan yang wujud antara manusia
- c. Hak asasi manusia ini saling berkaitan, saling bergantung dan tidak boleh dibahagikan
- d. Hak asasi manusia menjadikan individu sebagai 'pemegang hak' manakala negara sebagai 'pemikul tanggungjawab'

2. Antara berikut, yang manakah kepentingan hak asasi manusia?

- i. melindungi dan membantu mengatasi diskriminasi dan peminggiran
- ii. memastikan negara tidak meminggirkan golongan rentan
- iii. memastikan kefahaman versi barat mengenai hak asasi manusia diterima di seluruh dunia
- iv. mewujudkan mekanisme pemantauan ke atas negara-negara
 - a. i dan ii
 - b. i, iii dan iv
 - c. i, ii dan iv
 - d. ii dan iv

3. Antara berikut yang manakah menjelaskan dengan tepat berkaitan Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat (UDHR)?

- i. UDHR adalah satu piawaian menetapkan hak asasi manusia yang standard untuk semua negara
- ii. UDHR mempunyai 30 Artikel di mana Artikel 29 menekankan bahawa setiap individu mempunyai tanggungjawab kepada masyarakat dan sekatan yang munasabah boleh dikenakan ke atas hak asasi manusia
- iii. UDHR diterimapakai oleh PBB pada 10 Disember 1948 dan menjadi pemangkin kepada kemerdekaan bagi negara-negara yang dijajah
- iv. UDHR terhasil akibat daripada pengalaman akibat Perang Dunia Kedua.
 - a. i dan ii
 - b. i, ii dan iii
 - c. i dan iv
 - d. i, ii, iii dan iv

4. Kenapakah UDHR dihasilkan?

- a. Kesan daripada perang saudara
- b. Pengaruh Eleonar Roosevelt yang menggesa UDHR diterimapakai PBB
- c. Kerana Liga Bangsa-Bangsa telah gagal melindungi hak asasi manusia
- d. Untuk menjelaskan konsep hak asasi manusia dalam piagam PBB

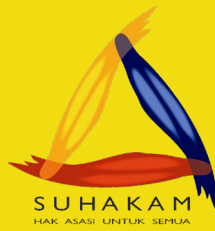
5. Antara berikut, siapakah yang tidak tergolong sebagai kumpulan rentan?

- a. Kanak-kanak
- b. Suspek Jenayah
- c. Pekerja migran
- d. Pelarian

6. Antara berikut yang manakah dikira sebagai hak mutlak atau *non-derogable rights*?
- Hak bersuara
 - Kebebasan diri
 - Hak memiliki harta
 - Perlindungan daripada penyeksaan
7. Antara berikut, perjanjian hak asasi manusia antarabangsa yang manakah yang masih belum ditandatangani oleh Malaysia?
- Konvensyen mengenai Hak Orang Kurang Upaya (CRPD)
 - Konvensyen menentang penyeksaan dan layanan atau hukuman yang zalim, tidak berperikemanusiaan atau menjatuhkan maruah (UNCAT)
 - Konvensyen mengenai Hak Kanak-Kanak (CRC)
 - Konvensyen penghapusan segala bentuk diskriminasi terhadap wanita (CEDAW)
8. Berikut adalah pembahagian kategori hak asasi manusia yang betul, KECUALI...
- Hak asasi barat dan Hak asasi timur
 - Hak sivil dan politik dan Hak ekonomi, sosial dan budaya
 - Hak yang mutlak dan Hak yang terhad
 - Hak generasi pertama, Hak generasi kedua dan Hak generasi ketiga
9. Pilih prinsip-prinsip asas hak asasi manusia yang tepat.
- Sejagat, Mutlak dan Tiada Diskriminasi
 - Tiada Diskriminasi, Bebas dan Aman
 - Sejagat, Sama Rata dan Saling bergantung
 - Relatif, Diskriminasi dan Saling berkaitan
10. Antara berikut, yang manakah BUKAN fungsi dan kuasa SUHAKAM?
- Menasihati dan membantu Kerajaan dalam merumus undang-undang dan arahan pentadbiran berkaitan hak asasi manusia
 - Menjalankan inkuiri berkenaan aduan pelanggaran hak asasi manusia
 - Mengemukakan pertuduhan terhadap individu yang melanggar hak asasi manusia di mahkamah
 - Melawat tempat tahanan dan membuat syor penambahbaikan

Jawapan

1. a	2. c	3. d	4. d	5. b
6. d	7. b	8. a	9. c	10. c

GLOSARI ISTILAH

GLOSARI ISTILAH

Badan triti – satu jawatankuasa yang terdiri daripada pakar-pakar bebas yang dilantik untuk menyemak pelaksanaan negara ahli sesuatu triti hak asasi manusia antarabangsa. Triti menggunakan istilah “jawatankuasa” di dalam peruntukannya, tetapi ia lebih dikenali sebagai “badan triti” kerana ia ditubuhkan selaras dengan triti yang dipantau oleh jawatankuasa tersebut. Badan triti adalah bebas daripada sistem PBB, walaupun mereka mendapat sokongan dari Sekretariat Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu dan melapor kepada Perhimpunan Agung PBB. Kadangkala dikenali juga sebagai “badan pemantau triti”.

Diskriminasi – apa-apa perbezaan, pengecualian, sekatan atau keistimewaan yang berasaskan kepada bangsa, budaya, asal usul etnik, kewarganegaraan, orientasi seks, agama, ketidakupayaan atau apa-apa karakteristik lain yang bertujuan atau memberi kesan menafikan atau mengurangkan mana-mana individu daripada menikmati hak asasi manusia dan kebebasan asasi dalam bidang politik, ekonomi, sosial, budaya atau bidang kehidupan awam yang lain.

Ekstradisi – proses pemindahan individu dari negara yang diminta ke negara yang meminta untuk pendakwaan atau hukuman jenayah. Prosedur ekstradisi biasanya ditentukan melalui perjanjian timbal balik antara dua negara atau perjanjian pelbagai hala antara beberapa negara. Kebiasaannya, ekstradisi akan diberikan hanya jika jenayah yang didakwa dilakukan tersebut juga merupakan kesalahan di bawah undang-undang di negara yang diminta.

Hak asasi manusia – hak sejagat yang dimiliki semua manusia tanpa mengira apa bentuk perbezaan. Hak asasi manusia adalah tidak dapat dipisahkan, tidak dapat diasingkan dan sejagat serta saksama untuk setiap individu.

Hak ekonomi, sosial dan budaya – adalah hak asasi manusia berkaitan asas sosial dan ekonomi yang diperlukan untuk individu menjalani kehidupan bermaruah dan bebas, antaranya adalah hak pekerjaan, jaminan sosial, kesihatan, pendidikan, makanan, air, perumahan, persekitaran yang sihat, dan budaya. Pada tahun 1966, PBB telah mengkodifikasi hak ini dalam bentuk triti yang mengikat negara yang meratifikasinya dikenali Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Ekonomi, Sosial dan Budaya (ICESCR).

Hak mutlak – hak yang secara teorinya tidak boleh disekat atau dikompromikan. Dalam konvensyen hak asasi manusia hak tertentu dianggap sangat penting sehingga tidak boleh dikompromi antaranya hak untuk hidup, hak untuk bebas dari penyeksaan dan layanan atau hukuman yang tidak berperikemanusiaan atau menjatuhkan maruah dan hak untuk bebas dari perhambaan. Hak-hak ini juga dikenal sebagai norma undang-undang antarabangsa atau jus cogens.

Hak Sivil dan Politik – hak asasi manusia yang melindungi kebebasan individu dari pelanggaran oleh negara, organisasi atau individu lain bagi menjamin kemampuan seseorang untuk menyertai dalam kehidupan sivil dan politik masyarakat serta negara tanpa diskriminasi atau penindasan. Antaranya adalah perlindungan daripada perhambaan, hak untuk memilih kerajaan, hak untuk percikaraan yang adil, hak untuk

berfikir dan bersuara, hak privasi, dan akses kepada perkhidmatan awam. Pada tahun 1966, PBB telah mengkodifikasi hak ini dalam bentuk triti yang mengikat negara yang meratifikasinya dikenali Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Sivil dan Politik (ICCPR).

Hak terbatas – hak asasi yang boleh disekat atau dikompromi mengikut undang-undang apabila diperlukan semata-mata untuk melindungi keselamatan negara, ketenteraman awam, kesihatan awam atau moral atau hak dan kebebasan orang lain. Antaranya adalah kebebasan bergerak, bersuara, berhimpun dan sebagainya.

Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan (NHRI) – Institusi kebangsaan yang ditubuhkan oleh negara untuk mempromosi dan melindungi hak asasi manusia di dalam negara tersebut. Walaupun ditubuhkan oleh kerajaan, namun NHRI berperanan sebagai institusi bebas yang memantau pelaksanaan tanggungjawab oleh kerajaan dan agensi-agensinya. NHRI ditubuhkan selari dengan Prinsip Paris yang menjadi kayu ukur kepada kebebasan dan integriti NHRI.

Instrumen hak asasi manusia – apa-apa dokumen bertulis rasmi dari sebuah negara atau beberapa buah negara yang menetapkan hak-hak tertentu sebagai prinsip yang tidak mengikat (perisytiharan) atau mengkodifikasi hak-hak tertentu yang secara perundangan mengikat negara-negara yang meratifikasikannya (triti, kovenan, atau konvensyen) sama ada di peringkat kebangsaan atau antarabangsa.

Jawatankuasa Hak Asasi Manusia – sebuah badan Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu yang terdiri daripada 18 pakar yang bermesyuarat tiga kali setahun untuk mempertimbangkan laporan lima tahun sekali yang dikemukakan oleh negara ahli kepada Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Sivil dan Politik (ICCPR) mengenai pematuhan mereka terhadap triti tersebut.

Kanak-kanak – sesiapa yang berumur kurang daripada 18 tahun. Seksyen 2, Akta Kanak-Kanak memberikan definisi kanak-kanak sebagai seseorang yang di bawah umur lapan belas tahun; dan berhubung dengan prosiding jenayah, seseorang yang sudah mencapai umur bagi tanggungjawab jenayah sebagaimana yang ditetapkan dalam Seksyen 82 Kanun Keseksaan [Akta 574] iaitu umur 10 tahun dan ke atas.

Kedaulatan undang-undang – konsep di mana tidak ada sesiapa pun sama ada pegawai kerajaan atau pemimpin tertinggi negara yang berada di atas undang-undang. Undang-undang yang sama mengikat mereka yang memerintah dan mereka yang diperintah. Ia adalah Rukun Negara ke-4. Kedaulatan undang-undang atau “*Rule of Law*” adalah berbeza dengan pemerintahan berdasarkan undang-undang atau “*Rule by Law*” di mana kedaulatan undang-undang bermaksud undang-undang tersebut perlulah berdasarkan kepada prinsip-prinsip ketertinggian undang-undang, kesaksaman di hadapan undang-undang, pertanggungjawaban terhadap undang-undang, keadilan dalam penerapan undang-undang, pemisahan kuasa, penyertaan dalam pembuatan keputusan, kejelasan perundangan, pencegahan sewenang-wenang, dan ketelusan prosedur dan perundangan.

Kovenan – perjanjian yang mengikat antara negara; digunakan secara sinonim dengan konvensyen dan triti. Kovenan hak asasi manusia antarabangsa utama yang diterima pakai pada tahun 1966, adalah Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Sivil dan Politik (ICCPR) dan Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Ekonomi, Sosial dan Budaya (ICESCR).

Konvensyen – perjanjian yang mengikat antara negara; digunakan secara sinonim dengan triti dan kovenan. Konvensyen lebih kuat daripada perisytiharan kerana ia adalah undang-undang yang mengikat negara yang telah meratifikasinya.

Magna Carta – bermaksud ‘Piagam Agung’ merupakan satu dokumen paling terkenal di dunia. Ia dipersetujui oleh Raja John dari England yang memerintah antara tahun 1199–1216, sebagai penyelesaian kepada krisis politik yang dihadapinya pada tahun 1215. Magna Carta menetapkan untuk pertama kalinya prinsip bahawa setiap orang, termasuk raja, tunduk pada undang-undang. Magna Carta menjadi tonggak Perlembagaan Inggeris. Sebahagian besar daripada 63 fasal yang dikemukakan oleh Raja John menangani rungutan khusus yang berkaitan dengan pemerintahannya. Fasal ke-39 memberikan semua ‘lelaki merdeka’ hak kepada keadilan dan perbicaraan yang adil. Beberapa prinsip teras Magna Carta kemudiannya terkandung dalam banyak dokumen perlembagaan lain di seluruh dunia, serta dalam Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat 1948 dan Konvensyen Hak Asasi Manusia Eropah 1950.

Majlis Hak Asasi Manusia – sebuah badan antara kerajaan dalam sistem PBB yang terdiri daripada 47 Negara Ahli yang bertanggungjawab untuk memperkukuh promosi dan perlindungan hak asasi manusia di seluruh dunia. Majlis ini dibentuk oleh Perhimpunan Agung PBB pada bulan Mac 2006 untuk menggantikan Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (UNCHR) dengan tujuan utama menangani situasi pelanggaran hak asasi manusia dan membuat syor berkaitannya.

Maruah diri – nilai diri individu sebagai manusia yang perlu dihargai, dihormati, dan dilayan secara terhormat. Maruah diri manusia menjadi asas kepada konsep hak asasi manusia.

Negara – menurut Artikel 1 Konvensyen Montevideo 1933, negara sebagai pihak yang tertakluk kepada undang-undang antarabangsa memiliki ciri-ciri berikut:

1. Penduduk tetap
2. Wilayah yang ditentukan
3. Kerajaan
4. Kapasiti untuk menjalin hubungan dengan negara-negara lain.

Negara ahli – negara yang meratifikasi mana-mana undang-undang antarabangsa maka menjadi ahli dan tertakluk kepada undang-undang tersebut.

Negara anggota – negara yang menjadi anggota organisasi antara kerajaan antaranya Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu dan Majlis Eropah.

Non-refoulment – prinsip asas undang-undang antarabangsa yang melarang sesebuah negara daripada mengembalikan pencari suaka atau pelarian ke negara di mana mereka mungkin berada dalam bahaya penganiayaan berdasarkan kaum, agama, kewarganegaraan, keanggotaan kumpulan sosial atau pendapat politik tertentu.

Orang Kurang Upaya (OKU) – mereka yang mempunyai kekurangan upaya dari segi fizikal, mental, intelektual atau deria untuk jangka masa panjang yang mana interaksi mereka dengan pelbagai halangan boleh menghalang penyertaan penuh dan berkesan mereka dalam masyarakat secara saksama dengan orang lain. Berdasarkan kepada Jabatan Kebajikan Masyarakat, tujuh kategori OKU iaitu kurang upaya pendengaran, kurang upaya penglihatan, kurang upaya pertuturan, kurang upaya fizikal, kurang upaya pembelajaran, kurang upaya mental dan kurang upaya pelbagai.

Pesuruhjaya Tinggi Hak Asasi Manusia – pegawai utama hak asasi manusia PBB. Pesuruhjaya Tinggi mengetuai Pejabat Pesuruhjaya Tinggi Hak Asasi Manusia (OHCHR) beribu pejabat di Geneva yang ditubuhkan untuk menyokong mekanisme hak asasi manusia PBB.

Pelanggaran hak asasi manusia – tindakan atau tiada tindakan oleh negara atau perniagaan yang menyebabkan mana-mana individu dinafikan hak asasi manusia.

Pelapor Khas (*Special Rapporteur*) – seseorang yang dipilih oleh badan hak asasi manusia, seperti Majlis Hak Asasi Manusia PBB untuk melaporkan tentang tema tertentu antaranya isu perumahan yang mencukupi, pelacuran dan pornografi kanak-kanak, keganasan terhadap wanita atau situasi hak asasi manusia di negara tertentu seperti Palestin.

Penilaian Penggalan Sejangat – satu mekanisme Majlis Hak Asasi Manusia (HRC) di mana rekod hak asasi manusia kesemua 192 Negara Anggota dinilai semula setiap empat setengah tahun. UPR merupakan mekanisme baru yang diwujudkan oleh Persidangan Umum PBB di bawah Resolusi 60/251 pada 15 Mac 2006.

Perisytiharan – dokumen yang mengandungi prinsip dan piawaian yang dipersetujui bersama tetapi tidak mengikat secara perundangan. Persidangan PBB, seperti Persidangan PBB Mengenai Hak Asasi Manusia 1993 di Vienna dan Persidangan Dunia untuk Wanita 1995 di Beijing, menghasilkan dua deklarasi: satu yang ditulis oleh wakil kerajaan dan satu lagi oleh organisasi bukan kerajaan (NGO). Perhimpunan Agung PBB sering mengeluarkan perisytiharan yang berpengaruh tetapi tidak mengikat.

Perlembagaan Persekutuan – undang-undang tertinggi Malaysia yang mana menjadi tunggak penubuhan Persekutuan Tanah Melayu yang merdeka pada 31 Ogos 1957 dan kemudiannya Malaysia pada 16 September 1963. Ia mengandungi 15 Bahagian dan 183 Perkara. Mana-mana undang-undang yang bercanggah dengan Perlembagaan Persekutuan adalah terbatal.

Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu – sebuah organisasi antara kerajaan antarabangsa (IGO) yang ditubuhkan pada tahun 1945 setelah Perang Dunia Kedua dengan tujuan untuk mengekalkan keamanan dan keselamatan antarabangsa, mengembangkan

hubungan persahabatan di antara negara-negara dan mempromosikan kemajuan sosial, taraf hidup yang lebih baik dan hak asasi manusia.

Piagam Madinah – Piagam Madinah dikodifikasikan pada tahun 622 M di kota Madinah oleh Nabi Muhammad (saw) setelah baginda berhijrah daripada Mekah ke Madinah kerana diskriminasi dan penyeksaan yang dilakukan terhadap Orang Islam di Mekah. Ia juga merupakan Perlembagaan Madinah yang menentukan hak dan kewajipan warganegara serta kesaksamaan atas dasar tanpa diskriminasi. Beberapa artikel awal Piagam memperakui undang-undang adat sedia ada yang diamalkan oleh kabilah yang ada di Madinah. Artikel selebihnya dalam Piagam menentukan hak, tanggungjawab penduduk tempatan dan pendatang dan garis panduan umum. Sebilangan besar artikel mengetengahkan prinsip-prinsip tiada diskriminasi.

Piagam PBB – perjanjian yang menjadi asas kepada penubuhan Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu. Ia diterimapakai sebulat suara pada 25 Jun 1945 dan menetapkan hak dan kewajiban Negara Anggota serta membentuk organ dan prosedur PBB.

Prinsip Paris – adalah standard minimum antarabangsa untuk NHRI yang efektif dan berkredibiliti. Ia menetapkan bahawa NHRI perlu mempunyai kebebasan dari segi operasi, keanggotaan, operasi, dasar dan kawalan sumber. NHRI yang memenuhi piawaian Prinsip Paris sepenuhnya diakreditasi sebagai status 'A' manakala NHRI yang mematuhi sebahagian daripada Prinsip Paris diakreditasi dengan status 'B'. NHRI yang berstatus 'A' mempunyai hak yang bebas untuk menyertai sesi Majlis Hak Asasi Manusia PBB, badan-badan subsidiarinya dan beberapa badan dan mekanisme Perhimpunan Agung PBB. Mereka layak untuk menjadi anggota *Global Alliance of NHRI* (GANHRI) sepenuhnya, termasuk hak untuk memilih dan memegang jawatan tadbir urus. NHRI yang diakreditasi dengan status 'B' boleh mengambil bahagian dalam mesyuarat GANHRI tetapi tidak dapat memilih atau memegang jawatan tadbir urus. SUHAKAM diakreditasi berstatus 'A'.

Ratifikasi – proses di mana badan perundangan negara mengesahkan tindakan kerajaan menandatangani sesuatu triti; prosedur rasmi di mana sesebuah negara terikat dengan triti setelah meratifikasinya dan negara tersebut menjadi negara ahli kepada triti berkenaan.

Reservasi – satu pernyataan yang dibuat oleh negara di mana ia bermaksud mengecualikan atau mengubah kesan undang-undang sesuatu peruntukan dalam triti yang diterapkan kepada Negara tersebut. Dengan reservasi membolehkan negara untuk menyertai triti yang mengandungi sesetengah peruntukan yang tidak dipersetujuinya. Negara boleh membuat reservasi untuk triti ketika mereka menandatangani, meratifikasi, menerima, menyetujui atau akses kepada triti tersebut. Reservasi ditadbir di bawah Konvensyen mengenai Undang-undang Triti, dan tidak boleh bertentangan dengan objektif dan tujuan triti. Reservasi tidak boleh dilaksana sekiranya (a) reservasi dilarang oleh triti; atau (b) triti tersebut menyatakan bahawa hanya reservasi tertentu yang dapat dibuat dan ini tidak termasuk reservasi yang dimaksudkan. Negara ahli yang lain boleh mengemukakan bantahan atas reservasi sesebuah negara ahli. Reservasi boleh ditarik sepenuhnya atau sebahagian oleh negara ahli pada bila-bila masa.

Rukun Negara – adalah perisytiharan falsafah kebangsaan Malaysia yang diumumkan pada 31 Ogos 1970, sebagai reaksi kepada insiden rusuhan kaum yang terjadi pada 13 Mei 1969. Ia dibentuk dengan tujuan utama iaitu membentuk perpaduan yang kukuh antara rakyat Malaysia yang berbilang kaum. Ia menggariskan lima prinsip iaitu Kepercayaan Kepada Tuhan; Kesetiaan Kepada Raja dan Negara; Keluhuran Perlembagaan; Kedaulatan Undang-undang; dan, Kesopanan dan Kesusilaan.

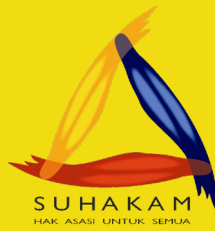
Sejagat – Prinsip bahawa semua hak asasi manusia dimiliki oleh semua individu di semua negara dan masyarakat di dunia.

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (UNCHR) – suruhanjaya yang berfungsi dalam kerangka keseluruhan PBB dari tahun 1946 sehingga digantikan oleh Majlis Hak Asasi Manusia Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu pada tahun 2006.

Triti antarabangsa – (digunakan secara sinonim dengan konvensyen dan kovenan); perjanjian rasmi antara negara yang menentukan dan mengubah tugas dan tanggungjawab bersama.

Undang-undang antarabangsa – tanggungjawab perundangan sesebuah negara dalam perlakuan mereka antara satu sama lain, dan perlakuan mereka terhadap individu yang berada di dalam sempadan negara. Domain undang-undang antarabangsa merangkumi berbagai isu keprihatinan antarabangsa antaranya seperti hak asasi manusia, perlucutan senjata, jenayah antarabangsa, pelarian, migrasi, masalah kewarganegaraan, layanan tahanan, penggunaan kekerasan, dan pelaksanaan perang. Undang-undang antarabangsa juga mengatur kebersamaan dunia (commons global), seperti alam sekitar dan pembangunan lestari, perairan antarabangsa, angkasa lepas, komunikasi global dan perdagangan dunia.

Undang-undang adat antarabangsa – amalan yang diperakui dalam undang-undang berdasarkan adat dan tradisi. Untuk menjadi undang-undang adat antarabangsa, sesuatu amalan harus memenuhi dua elemen: amalan yang seragam dan konsisten bagi kebanyakan negara untuk tempoh masa lama dan kepercayaan bahawa amalan tersebut wajib (*opinio juris*). Ini adalah sumber undang-undang antarabangsa yang penting dan berfaedah kerana mengikat semua negara, sama ada mereka telah bersetuju kepada sesuatu triti.

BAHAN RUJUKAN

PERLEMBAGAAN PERSEKUTUAN MALAYSIA

BAHAGIAN II: KEBEBASAN ASASI

Perkara 5: Kebebasan diri

- (1) Tiada seorang pun boleh diambil nyawanya atau dilucutkan kebebasan dirinya kecuali mengikut undang-undang.
- (2) Jika pengaduan dibuat kepada Mahkamah Tinggi atau mana-mana hakim Mahkamah Tinggi menyatakan bahawa seseorang sedang ditahan dengan menyalahi undang-undang, maka mahkamah itu hendaklah menyiasat pengaduan itu dan, melainkan jika mahkamah itu berpuas hati bahawa tahanan itu adalah sah, hendaklah memerintahkan supaya orang itu dibawa ke hadapan mahkamah itu dan melepaskannya.
- (3) Jika seseorang ditangkap maka dia hendaklah diberitahu dengan seberapa segera yang boleh alasan-alasan dia ditangkap dan dia hendaklah dibenarkan berunding dengan dan dibela oleh seorang pengamal undang-undang pilihannya.
- (4) Jika seseorang ditangkap dan tidak dilepaskan, maka orang itu hendaklah tanpa kelengahan yang tidak munasabah, dan walau bagaimanapun dalam tempoh dua puluh empat jam (tidak termasuk masa apa-apa perjalanan yang perlu) dibawa ke hadapan majistret dan orang itu tidak boleh ditahan dalam jagaan selanjutnya tanpa kebenaran majistret itu:

Dengan syarat bahawa Fasal ini tidaklah terpakai bagi penangkapan atau penahanan mana-mana orang di bawah undang-undang yang sedia ada yang berhubungan dengan kediaman terhad, dan kesemua peruntukan Fasal ini hendaklah disifatkan telah menjadi suatu bahagian perlu Perkara ini mulai dari hari Merdeka.

Dengan syarat selanjutnya bahawa dalam pemakaiannya bagi seseorang, selain seorang warganegara, yang ditangkap atau ditahan di bawah undang-undang yang berhubungan dengan imigresen, Fasal ini hendaklah dibaca seolah-olah perkataan “tanpa kelengahan yang tidak munasabah, dan walau bagaimanapun dalam tempoh dua puluh empat jam (tidak termasuk masa apa-apa perjalanan yang perlu)” telah digantikan dengan perkataan “dalam tempoh empat belas hari”.

Dan dengan syarat selanjutnya bahawa dalam hal penangkapan bagi sesuatu kesalahan yang boleh dibicarakan oleh mahkamah Syariah, sebutan dalam Fasal ini mengenai majistret hendaklah ditafsirkan sebagai termasuk sebutan mengenai hakim mahkamah Syariah.

- (5) Fasal (3) dan (4) tidak dipakai terhadap musuh negara.

Perkara 6: Keabdian dan kerja paksa dilarang

- (1) Tiada seorang pun boleh ditahan sebagai abdi.

- (2) Segala bentuk kerja paksa adalah dilarang, tetapi Parlimen boleh melalui undang-undang membuat peruntukan mengenai perkhidmatan wajib bagi maksud-maksud negara.
- (3) Kerja atau khidmat yang dikehendaki daripada mana-mana orang sebagai akibat daripada sesuatu sabitan atau dapatan bahawa dia bersalah di mahkamah tidaklah dikira sebagai kerja paksa mengikut pengertian Perkara ini, dengan syarat kerja atau khidmat itu dijalankan di bawah pengawasan dan kawalan suatu pihak berkuasa awam.
- (4) Jika menurut mana-mana undang-undang bertulis kesemua atau mana-mana bahagian daripada fungsi mana-mana pihak berkuasa awam dikehendaki dijalankan oleh suatu pihak berkuasa awam yang lain, bagi maksud membolehkan fungsi-fungsi itu dilaksanakan, maka pekerja-pekerja pihak berkuasa awam yang mula-mula disebut adalah terikat untuk berkhidmat dengan pihak berkuasa awam yang kedua disebut, dan perkhidmatan mereka dengan pihak berkuasa awam yang kedua disebut itu tidaklah dikira sebagai kerja paksa mengikut pengertian Perkara ini, dan tiada seorang pun pekerja itu berhak menuntut apa-apa hak sama ada daripada pihak berkuasa awam yang mula-mula disebut atau kedua disebut itu oleh sebab pertukaran pekerjaannya.

Perkara 7: Perlindungan daripada undang-undang jenayah kuat kuasa ke belakang dan percicaraan berulang

- (1) Tiada seorang pun boleh dihukum kerana sesuatu perbuatan atau peninggalan yang tidak boleh dihukum menurut undang-undang pada masa perbuatan atau peninggalan itu dilakukan atau dibuat, dan tiada seorang pun boleh menanggung hukuman yang lebih berat kerana sesuatu kesalahan daripada yang telah ditetapkan oleh undang-undang pada masa kesalahan itu dilakukan.
- (2) Seseorang yang telah dibebaskan daripada sesuatu kesalahan atau disabitkan atas sesuatu kesalahan tidak boleh dibicarakan semula kerana kesalahan yang sama kecuali jika sabitan atau pembebasan itu telah dibatalkan dan percicaraan semula diperintahkan oleh suatu mahkamah yang lebih atas daripada mahkamah yang telah membebaskan atau mensabitkannya itu.

Perkara 8: Kesamarataan

- (1) Semua orang adalah sama rata di sisi undang-undang dan berhak mendapat perlindungan yang sama rata di sisi undang-undang.
- (2) Kecuali sebagaimana yang dibenarkan dengan nyata oleh Perlembagaan ini tidak boleh ada diskriminasi terhadap warganegara semata-mata atas alasan agama, ras, keturunan, tempat lahir atau jantina dalam mana-mana undang-undang atau dalam pelantikan kepada apa-apa jawatan atau pekerjaan di bawah sesuatu pihak berkuasa awam atau dalam pentadbiran mana-mana undang-undang yang berhubungan dengan pemerolehan, pemegangan atau pelupusan harta atau berhubungan dengan

penubuhan atau penjalanan apa-apa pertukangan, perniagaan, profesion, kerjaya atau pekerjaan.

- (3) Tidak boleh ada diskriminasi yang memihak kepada mana-mana orang atas alasan bahawa dia seorang rakyat Raja bagi mana-mana Negeri.
- (4) Tiada pihak berkuasa awam boleh mendiskriminasikan mana-mana orang atas alasan bahawa dia bermastautin atau menjalankan perniagaan di mana-mana bahagian Persekutuan di luar bidang kuasa pihak berkuasa itu.
- (5) Perkara ini tidak menidaksahkan atau melarang—
 - (a) apa-apa peruntukan yang mengawal selia undang-undang diri;
 - (b) apa-apa peruntukan atau amalan yang mengehadkan jawatan atau pekerjaan yang berkaitan dengan hal ehwal mana-mana agama, atau sesuatu institusi yang diuruskan oleh sekumpulan orang yang menganuti mana-mana agama, kepada orang yang menganuti agama itu;
 - (c) apa-apa peruntukan bagi perlindungan, kesentosaan atau pemajuan orang asli Semenanjung Tanah Melayu (termasuk perizaban tanah) atau perizaban bagi orang asli suatu perkadaran yang munasabah daripada jawatan-jawatan yang sesuai dalam perkhidmatan awam;
 - (d) apa-apa peruntukan yang menetapkan kemastautinan di sesuatu Negeri atau di sebahagian sesuatu Negeri sebagai suatu kelayakan bagi pemilihan atau pelantikan kepada mana-mana pihak berkuasa yang mempunyai bidang kuasa hanya di Negeri atau di bahagian itu sahaja, atau bagi pengundian dalam pemilihan itu;
 - (e) apa-apa peruntukan Perlembagaan sesuatu Negeri, yang adalah atau yang bersamaan dengan suatu peruntukan yang berkuat kuasa sebaik sebelum Hari Merdeka;
 - (f) apa-apa peruntukan yang mengehadkan pengambilan masuk tentera ke dalam Rejimen Askar Melayu kepada orang Melayu.

Perkara 9: Larangan buang negeri dan kebebasan bergerak

- (1) Tiada seorang pun warganegara boleh dibuang negeri dari atau ditahan masuk ke Persekutuan.
- (2) Tertakluk kepada Fasal (3) dan kepada mana-mana undang-undang yang berhubungan dengan keselamatan Persekutuan atau mana-mana bahagiannya, ketenteraman awam, kesihatan awam, atau penghukuman pesalah, tiap-tiap warganegara berhak bergerak dengan bebas di seluruh Persekutuan dan bermastautin di mana-mana bahagiannya.

3. Selagi mana-mana Negeri lain berada dalam kedudukan istimewa di bawah Perlembagan ini berbanding dengan Negeri-Negeri Tanah Melayu, Parlimen boleh melalui undang-undang mengenakan sekatan-sekatan, antara Negeri itu dengan Negeri-Negeri yang lain, ke atas hak-hak yang diberikan oleh Fasal (2) berkenaan dengan pergerakan dan kemastautinan.

Perkara 10: Kebebasan bercakap, berhimpun dan berpersatuan

- (1) Tertakluk kepada Fasal (2), (3) dan (4)—

- (a) tiap-tiap warganegara berhak kepada kebebasan bercakap dan bersuara;
- (b) semua warganegara berhak untuk berhimpun secara aman dan tanpa senjata;
- (c) semua warganegara berhak untuk membentuk persatuan.

- (2) Parlimen boleh melalui undang-undang mengenakan—

- (a) ke atas hak yang diberikan oleh perenggan (a) Fasal (1), apa-apa sekatan yang didapatinya perlu atau suai manfaat demi kepentingan keselamatan Persekutuan atau mana-mana bahagiannya, hubungan baik dengan negara-negara lain, ketenteraman awam atau prinsip moral dan sekatan-sekatan yang bertujuan untuk melindungi keistimewaan Parlimen atau mana-mana Dewan Undangan atau untuk membuat peruntukan menentang penghinaan mahkamah, fitnah, atau pengapian apa-apa kesalahan;
- (b) ke atas hak yang diberikan oleh perenggan (b) Fasal (1), apa-apa sekatan yang didapatinya perlu atau suai manfaat demi kepentingan keselamatan Persekutuan atau mana-mana bahagiannya atau ketenteraman awam;
- (c) ke atas hak yang diberikan oleh perenggan (c) Fasal (1), apa-apa sekatan yang didapatinya perlu atau suai manfaat demi kepentingan keselamatan Persekutuan atau mana-mana bahagiannya, ketenteraman awam atau prinsip moral.

- (3) Sekatan-sekatan ke atas hak untuk membentuk persatuan yang diberikan oleh perenggan (c) Fasal (1) boleh juga dikenakan oleh mana-mana undang-undang yang berhubungan dengan perburuhan atau pendidikan.

- (4) Pada mengenakan sekatan-sekatan demi kepentingan keselamatan Persekutuan atau mana-mana bahagiannya atau ketenteraman awam di bawah Fasal (2)(a), Parlimen boleh meluluskan undang-undang melarang dipersoalkan apa-apa perkara, hak, taraf, kedudukan, keistimewaan, kedaulatan atau prerogatif yang ditetapkan atau dilindungi oleh peruntukan Bahagian III, Perkara 152, 153 atau 181 melainkan yang berhubungan dengan pelaksanaannya sebagaimana yang dinyatakan dalam undang-undang itu.

Perkara 11: Kebebasan beragama

- (1) Tiap-tiap orang berhak menganuti dan mengamalkan agamanya dan, tertakluk kepada Fasal (4), mengembangkannya.
- (2) Tiada seorang pun boleh dipaksa membayar apa-apa cukai yang hasilnya diuntukkan khas kesemuanya atau sebahagiannya bagi maksud sesuatu agama selain agamanya sendiri.
- (3) Tiap-tiap kumpulan agama berhak—
 - (a) menguruskan hal ehwal agamanya sendiri;
 - (b) menubuhkan dan menyenggarakan institusi-institusi bagi maksud agama atau khairat; dan
 - (c) memperoleh dan mempunyai harta dan memegang dan mentadbirkannya mengikut undang-undang.
- (4) Undang-undang Negeri dan berkenaan dengan Wilayah-Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur, Labuan dan Putrajaya, undang-undang persekutuan boleh mengawal atau menyekat pengembangan apa-apa doktrin atau kepercayaan agama di kalangan orang yang menganuti agama Islam.
- (5) Perkara ini tidaklah membenarkan apa-apa perbuatan yang berlawanan dengan mana-mana undang-undang am yang berhubungan dengan ketenteraman awam, kesihatan awam atau prinsip moral.

Perkara 12: Hak berkenaan dengan pendidikan

- (1) Tanpa menjejaskan keluasan Perkara 8, tidak boleh ada diskriminasi terhadap mana-mana warganegara semata-mata atas alasan agama, ras, keturunan atau tempat lahir—
 - (a) dalam pentadbiran mana-mana institusi pendidikan yang disenggarakan oleh suatu pihak berkuasa awam, dan, khususnya, kemasukan murid-murid atau pelajar-pelajar atau pembayaran fi; atau
 - (b) dalam memberikan bantuan kewangan daripada wang sesuatu pihak berkuasa awam bagi penyenggaraan atau pendidikan murid-murid atau pelajar-pelajar di mana-mana institusi pendidikan (sama ada disenggarakan oleh suatu pihak berkuasa awam atau tidak dan sama ada di dalam atau di luar Persekutuan).
- (2) Tiap-tiap kumpulan agama berhak menubuhkan dan menyenggarakan institusi-institusi bagi pendidikan kanak-kanak dalam agama kumpulan itu sendiri, dan tidak boleh ada diskriminasi semata-mata atas alasan agama dalam mana-mana undang-undang yang berhubungan dengan institusi-institusi itu atau

dalam pentadbiran mana-mana undang-undang itu; tetapi adalah sah bagi Persekutuan atau sesuatu Negeri menubuhkan atau menyenggarakan atau membantu dalam menubuhkan atau menyenggarakan institusi-institusi Islam atau mengadakan atau membantu dalam mengadakan ajaran dalam agama Islam dan melakukan apa-apa perbelanjaan sebagaimana yang perlu bagi maksud itu.

- (3) Tiada seorang pun boleh dikehendaki menerima ajaran sesuatu agama atau mengambil bahagian dalam apa-apa upacara atau upacara sembahyang sesuatu agama, selain agamanya sendiri.
- (4) Bagi maksud Fasal (3) agama seseorang yang di bawah umur lapan belas tahun hendaklah ditetapkan oleh ibu atau bapanya atau penjaganya.

Perkara 13: Hak terhadap harta

- (1) Tiada seorang pun boleh dilucutkan hartanya kecuali mengikut undang-undang.
- (2) Tiada undang-undang boleh memperuntukkan pengambilan atau penggunaan harta dengan paksa tanpa pampasan yang mencukupi.

PERISYTIHARAN HAK ASASI MANUSIA SEJAGAT

MUKADIMAH

Bahawasanya pengiktirafan ke atas kemuliaan yang sedia wujud serta hak-hak yang saksama dan tak terpisah bagi seluruh umat manusia adalah asas kebebasan, keadilan dan kedamaian dunia,

Bahawasanya pengabaian serta penghinaan terhadap hak asasi manusia telah pun mengakibatkan tindakan-tindakan kejam yang telah mencabul hati nurani umat manusia, dan kemunculan sebuah dunia di mana manusia akan menikmati kebebasan bersuara dan menganut kepercayaan serta kebebasan dari perasaan takut dan keperluan hidup telah pun diisytiharkan sebagai inspirasi teragung bagi seluruh umat manusia,

Bahawasanya adalah penting, jika manusia tidak mahu diletakkan dalam keadaan terdesak untuk bertindak, sebagai langkah terakhir, untuk memberontak menentang kezaliman serta penindasan, maka hak asasi manusia harus dipertahankan oleh undang-undang,

Bahawasanya adalah penting untuk menggalakkan perkembangan hubungan baik di antara negara-negara,

Bahawasanya rakyat Negara-Negara Anggota Bangsa-Bangsa Bersatu, dalam Piagamnya menegaskan semula kepercayaan mereka terhadap hak asasi manusia, terhadap kemuliaan serta nilai diri manusia dan terhadap hak-hak saksama lelaki dan wanita dan telah beriltizam untuk memajukan perkembangan sosial dan taraf hidup yang lebih sempurna dalam suasana kebebasan yang lebih luas,

Bahawasanya Negara-Negara Anggota telah berikrar untuk bersama-sama mencapai, dengan kerjasama Bangsa-Bangsa Bersatu, penyebaran rasa hormat yang sejagat terhadap serta pematuhan kepada, hak asasi manusia dan kebebasan asas.

Bahawasanya satu kefahaman terhadap hak-hak serta kebebasan-kebebasan ini adalah amat penting sekali demi pencapaian sepenuhnya ikrar ini,

MAKA DENGAN INI,

Perhimpunan Agung mengisytiharkan Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat ini sebagai suatu ukuran bersama terhadap pencapaian oleh seluruh umat manusia dan kesemua negara, dengan tujuan supaya setiap individu dan setiap badan masyarakat, dengan senantiasa menyedari Perisytiharan ini akan berazam melalui pengajaran dan pendidikan bagi menggalakkan rasa hormat terhadap hak-hak dan kebebasan ini dan melalui langkah-langkah secara berperingkat, di tahap negara dan antarabangsa bagi menjamin pengiktirafan dan pematuhan hak-hak dan kebebasan-kebebasan ini yang sejagat serta berkesan, baik di kalangan sesama rakyat Negara-Negara Anggota dan juga di kalangan rakyat wilayah-wilayah di bawah bidang kuasa mereka.

Artikel 1

Semua manusia dilahirkan bebas dan saksama dari segi kemuliaan dan hak-hak. Mereka dianugerahkan dengan fikiran serta hati nurani dan akan bertindak terhadap satu sama lain dengan semangat persaudaraan.

Artikel 2

Setiap orang adalah berhak kepada semua hak-hak dan kebebasan yang termaktub dalam Perisytiharan ini, tanpa sebarang apa jua perbezaan, seperti bangsa, warna kulit, jantina, bahasa, agama, fahaman politik atau lain-lain fahaman, asal-usul bangsa keturunan atau sosial, harta-benda, kelahiran atau apa-apa taraf lain. Tambahan lagi, tiada sebarang perbezaan boleh dibuat berasaskan pada taraf politik atau bidang kuasa ataupun status antarabangsa sesebuah negara atau wilayah datangnya seseorang itu, sama ada ianya merdeka, beramanah, tanpa pemerintahan sendiri atau berada di bawah apa-apa sekatan kedaulatan lainnya.

Artikel 3

Setiap orang adalah berhak kepada nyawa, kebebasan dan keselamatan diri.

Artikel 4

Tiada seseorang pun boleh diperhamba atau diperabdikan; perhambaan dan dagangan hamba abdi hendaklah dilarang dalam apa jua bentuk.

Artikel 5

Tiada seseorang pun boleh dikenakan seksaan atau layanan atau hukuman yang zalim, tidak berperikemanusiaan atau menjatuhkan maruah.

Artikel 6

Setiap orang adalah berhak kepada pengiktirafan di mana jua sebagai seorang insan di sisi undang-undang.

Artikel 7

Semua orang adalah saksama di sisi undang-undang dan berhak tanpa apa-apa perbezaan kepada perlindungan yang saksama di sisi undang-undang. Semua orang adalah berhak kepada perlindungan yang saksama daripada sebarang perbezaan yang melanggar Perisytiharan ini dan daripada sebarang hasutan terhadap perbezaan sedemikian.

Artikel 8

Setiap orang adalah berhak kepada pemulihan yang berkesan oleh tribunal-tribunal kebangsaan yang berkemampuan terhadap tindakan-tindakan yang melanggar hak-hak asasi yang diberi kepadanya oleh perlembagaan atau oleh undang-undang.

Artikel 9

Tiada seseorang pun boleh dikenakan tangkapan, tahanan atau dibuang negeri sewenang-wenangnya.

Artikel 10

Setiap orang adalah berhak dengan saksama sepenuhnya kepada perbicaraan adil

dan terbuka oleh suatu tribunal bebas dan saksama, dalam penetapan hak-hak dan tanggungannya dan sebarang tuduhan jenayah terhadapnya.

Artikel 11

1. Setiap orang yang dituduh dengan kesalahan jenayah adalah berhak dianggap tidak bersalah sehingga dibuktikan salah menurut undang-undang di dalam percicaraan terbuka di mana dia telah diberikan segala jaminan yang perlu untuk pembelaannya.
2. Tiada seseorang pun boleh disabitkan atas sebarang kesalahan jenayah berdasarkan sebarang perbuatan atau kesilapan yang bukan merupakan suatu kesalahan jenayah, di sisi undang-undang negara atau antarabangsa, pada masa ianya dilakukan. Tiada seseorang pun boleh dikenakan sebarang hukuman yang lebih berat dari hukuman yang terpakai ketika kesalahan jenayah itu dilakukan.

Artikel 12

Tiada seseorang pun boleh dikenakan sebarang gangguan sewenang-wenangnya terhadap peribadi, keluarga, rumahtangga atau surat-menyuratnya, mahupun pencerobohan ke atas maruah dan nama baiknya. Setiap orang berhak kepada perlindungan undang-undang terhadap gangguan atau pencerobohan sedemikian.

Artikel 13

1. Setiap orang adalah berhak kepada kebebasan bergerak dan bermastautin di dalam sempadan sesebuah negara.
2. Setiap orang berhak meninggalkan mana-mana negara, termasuk negaranya sendiri, dan kembali semula ke negaranya.

Artikel 14

1. Setiap orang berhak memohon dan menikmati perlindungan politik dalam negara lain daripada sebarang penganiayaan.
2. Hak ini tidak boleh dituntut bagi pendakwaan yang benar-benar timbul daripada kesalahan bukan politik atau daripada tindakan yang bertentangan dengan tujuan-tujuan dan prinsip-prinsip Bangsa-Bangsa Bersatu.

Artikel 15

1. Setiap orang adalah berhak kepada kewarganegaraan.
2. Tiada seseorang pun boleh dilucutkan kewarganegaraannya dengan sewenang-wenangnya atau dinafikan hak menukar kewarganegaraannya.

Artikel 16

1. Lelaki dan wanita dewasa, tanpa sebarang sekatan berasaskan bangsa, kewarganegaraan atau agama, berhak untuk berkahwin dan mendirikan keluarga. Mereka adalah berhak kepada hak-hak saksama berhubung dengan perkahwinan, dalam tempoh masa perkahwinan dan pada pembubarannya.
2. Perkahwinan hanya boleh dilaksanakan dengan persetujuan bebas dan sepenuhnya oleh pasangan-pasangan yang bercadang untuk berkahwin.

3. Keluarga adalah unit kumpulan semulajadi dan asasi dalam masyarakat dan adalah berhak kepada perlindungan oleh masyarakat dan Negara.

Artikel 17

1. Setiap orang berhak memiliki harta secara bersendirian serta secara berkongsi dengan orang lain.
2. Tiada seseorang pun boleh dinafikan harta-bendanya secara sewenang-wenangnya.

Artikel 18

Setiap orang adalah berhak kepada kebebasan berfikir, hati nurani dan agama; hak ini termasuklah kebebasan menukar agama atau kepercayaan, dan kebebasan, samada secara berseorangan atau secara bersama dengan orang lain dan secara terbuka atau bersendirian, untuk menganuti agama atau kepercayaannya melalui pengajaran, amalan, pemujaan dan pematuhan.

Artikel 19

Setiap orang adalah berhak kepada kebebasan berpendapat dan bersuara; hak ini termasuklah kebebasan menyatakan pendapat tanpa gangguan dan menuntut, menerima dan menyebarkan maklumat dan buah fikiran melalui sebarang media dan tanpa sempadan.

Artikel 20

1. Setiap orang adalah berhak kepada kebebasan berhimpun secara aman dan menubuhkan persatuan.
2. Tiada seseorang pun boleh dipaksa menjadi ahli mana-mana pertubuhan.

Artikel 21

1. Setiap orang berhak mengambil bahagian dalam kerajaan negaranya, secara langsung atau melalui wakil-wakil yang dipilih dengan bebas.
2. Setiap orang adalah berhak kepada peluang saksama kepada perkhidmatan awam dalam negaranya.
3. Kemahuan rakyat hendaklah menjadi asas kewibawaan kerajaan; kemahuan ini hendaklah dilahirkan melalui pilihan raya berkala dan tulen yang seharusnya diadakan melalui pengundian sejagat dan saksama dan diadakan secara undi sulit atau melalui prosedur pengundian bebas yang serupa.

Artikel 22

Setiap orang sebagai anggota masyarakat, adalah berhak kepada keselamatan sosial dan berhak menjadikannya suatu kenyataan, melalui usaha negara dan kerjasama antarabangsa dan menurut organisasi dan sumber-sumber dalam negara masing-masing, hak-hak ekonomi, sosial dan kebudayaan yang sangat diperlukan bagi maruahnyanya dan perkembangan bebas keperibadiannya.

Artikel 23

1. Setiap orang adalah berhak kepada pekerjaan, kepada pemilihan pekerjaannya secara bebas, kepada keadaan-keadaan pekerjaan yang adil dan memuaskan baginya dan kepada perlindungan daripada pengangguran.
2. Setiap orang, tanpa sebarang diskriminasi, berhak menerima gaji yang setimpal dengan kerja.
3. Setiap orang yang bekerja adalah berhak kepada ganjaran yang adil dan memuaskan baginya untuk menjamin diri dan keluarganya suatu kehidupan yang setimpal dengan maruah seorang manusia, dan ditambah, jika perlu, oleh perlindungan sosial yang lainnya.
4. Setiap orang adalah berhak untuk menubuhkan dan menjadi ahli kesatuan sekerja bagi perlindungan kepentingan-kepentingannya.

Artikel 24

Setiap orang adalah berhak kepada rehat dan masa lapang, termasuk batasan masa bekerja yang munasabah dan cuti gaji berkala.

Artikel 25

1. Setiap orang adalah berhak kepada suatu taraf hidup yang mencukupi bagi kesihatan dan kesejahteraan dirinya dan keluarganya, termasuklah makanan, pakaian, perumahan dan rawatan perubatan serta perkhidmatan sosial yang perlu, dan hak kepada perlindungan ketika berlakunya pengangguran, keuzuran, ketidakupayaan, menjadi balu, lanjut usia atau lain-lain kekurangan kehidupan dalam keadaan di luar kawalannya.
2. Ibu dan anak adalah berhak kepada penjagaan serta bantuan khas. Semua kanak-kanak, samada dilahirkan secara sah mahupun di luar nikah, akan menikmati perlindungan sosial yang sama.

Artikel 26

1. Setiap orang adalah berhak kepada pendidikan. Pendidikan hendaklah diberikan percuma, sekurang-kurangnya pada peringkat awal dan asas. Pendidikan peringkat awal hendaklah diwajibkan. Pendidikan teknikal serta profesional hendaklah disediakan untuk umum dan pendidikan tinggi hendaklah mempunyai akses yang saksama kepada semua orang atas dasar kebolehan.
2. Pendidikan hendaklah didasarkan kepada perkembangan sepenuhnya keperibadian manusia dan ke arah memperkukuhkan lagi rasa hormat bagi hak-hak dan kebebasan asasi manusia, ianya hendaklah memupuk persefahaman, toleransi dan persahabatan di kalangan semua negara, bangsa atau kumpulan-kumpulan agama, dan hendaklah memajukan segala kegiatan Bangsa-Bangsa Bersatu bagi tujuan memelihara keamanan.
3. Ibu bapa mempunyai hak utama untuk memilih bentuk pendidikan yang akan diberikan kepada anak-anak mereka.

Artikel 27

1. Setiap orang mempunyai hak secara bebas untuk mengambil bahagian dalam kegiatan kebudayaan masyarakatnya, menikmati kesenian dan berkongsi kemajuan sains dan faedah-faedahnya.
2. Setiap orang adalah berhak kepada perlindungan kepentingan-kepentingan moral dan kebendaan hasil daripada sebarang penghasilan sains, kesusasteraan atau kesenian yang diciptanya.

Artikel 28

Setiap orang adalah berhak kepada suatu susunan sosial dan antarabangsa yang mana hak-hak dan kebebasan-kebebasan yang termaktub dalam Perisytiharan ini boleh dijadikan kenyataan sepenuhnya.

Artikel 29

1. Setiap orang mempunyai kewajiban terhadap masyarakat hanya dalam mana perkembangan keperibadiannya secara bebas dan sepenuhnya boleh dicapai.
2. Dalam mengamalkan hak-hak dan kebebasannya, setiap orang tertakluk hanya kepada batasan-batasan seperti yang ditentukan oleh undang-undang semata-mata bagi tujuan menjamin pengiktirafan dan penghormatan yang sepatutnya terhadap hak-hak dan kebebasan orang lain dan untuk memenuhi keperluan-keperluan moral, ketenteraman awam dan kebajikan umum yang munasabah dalam suatu masyarakat yang demokratik.
3. Hak-hak dan kebebasan ini tidak boleh sama sekali diamalkan secara bertentangan dengan tujuan dan prinsip-prinsip Bangsa-Bangsa Bersatu.

Artikel 30

Tiada apa-apa jua dalam Perisytiharan ini boleh ditafsirkan sebagai sedia tersirat memberikan kepada mana-mana negara, kumpulan atau perseorangan sebarang hak untuk melibatkan diri dalam apa-apa kegiatan atau melakukan apa-apa perbuatan dengan tujuan memusnahkan mana-mana hak dan kebebasan yang termaktub dalam Perisytiharan ini.

Penafian: Dokumen ini adalah terjemahan tidak rasmi bagi Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat.

No matter who you are

Tidak kira siapa anda

Where you come from,

Dari mana asal-usul anda,

Or what you believe,

Atau apa pegangan anda,

Your Rights

**Maruah
bersama**

Hak Anda

**Equal
right**

Matter

Adalah segalanya

Respect. Unity. Equality.

Hormat. Perpaduan. Saksama.

**Kami percaya setiap insan berhak hidup dengan bermaruah.
Hanya dengan integriti dan inklusiviti, hak asasi dapat dipertahankan untuk semua.**

Memartabatkan **HAK
ASASI** Integriti & Inklusiviti

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA

**Tingkat 17, Menara Aras Raya
No.11, Jalan Raja Laut
50100 Kuala Lumpur
Tel : 603-2612 5600
Faks : 603-2612 5620
Emel : humanrights@suhakam.org.my**

ISBN 978-967-2295-38-9

9 789672 295389